

**STATSVETENSKAPLIGA
INSTITUTIONEN**

VIND I SEGLEN, MEN VART ÄR VI PÅ VÄG?

En idéanalys av konfliktlinjer mellan partierna i
Riksdagens EU-nämnd

Matilda Lundström

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2017
Handledare:	Jonas Hinnfors
Examinator:	Kenneth Nyberg och Urban Strandberg
Rapport nr:	

Abstract

Uppsatsens titel: Vind i seglen, men vart är vi på väg? En idéanalys av konfliktlinjer mellan partierna i Riksdagens EU-nämnd

Antal ord: 12674

Författare: Matilda Lundström

Program: Europaprogrammet, Statsvetenskapliga Institutionen

Termin: Ht 2017

Handledare: Jonas Hinnfors

Examinator: Linda Berg

Keywords: Depoliticisation, Politicisation, Europeanisation, Government Parties, Opposition Parties, Swedish Committee of European Affairs

Nyckelord: avpolitisering, politisering, Europeisering, Regeringspartier, Oppositionspartier, EU-nämnden

---

This study aims to investigate whether issues related to EU politics are politicised or depoliticised among the government parties and opposition parties in the Swedish Committee of European Affairs. Within the research of Europeanisation and national parties there are two different theory building perspectives. On the one hand, scholars argue that Europeanisation hollows out political conflicts among the government parties and the opposition parties which in turn leads to party system cartelisation. On the other hand, there are scholars arguing that left-right conflicts are inevitable. As the Union develops it is hard to keep issues related to the EU depoliticised among the national political parties. Meanwhile diverse studies show different results of the relation between government parties and opposition parties in the Swedish Committee of European Affairs. With inspiration from Loxbo (2014) and Mair (2007) the study applies a qualitative text analysis method where two dimensions constitute the instrument for the analysis. In conclusion, the result implies that when issues related to EU-politics are debated in the Swedish Committee of European Affairs there are conflicts among governments parties and opposition parties rather than conflicts being reduced to silence resulting in party system cartelisation.

Innehållsförteckning

1. Europeiseringen och nationella partier – en omtvistad fråga	1
1.1 Syfte	2
1.2 Övergripande frågeställning	3
2. Två olika perspektiv och teoribildningar i forskningen	3
2.1 Avpolitisering och minskade nationella partipolitiska konflikter	3
2.2 Politisering och ökade nationella partipolitiska konflikter	4
2.3 Sverige som ett specifikt fall	6
3. Metod och material	9
3.1 Metod	9
3.2 Analysdimensioner	10
3.3 Operationalisering	11
3.3.1 Illustrerad analysmodell	14
3.4 Empiriskt material	15
3.5 Specificerade frågeställningar	16
3.6 Metoddiskussion, validitet och reliabilitet	16
4. Resultat	18
4.1 Debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet	18
4.1.1 Regeringspartiernas ståndpunkter (Socialdemokraterna och Miljöpartiet)	18
4.1.2 Vänsterpartiet	19
4.1.3 Allianspartierna	21
4.1.4 Sverigedemokraterna	24
4.2 Debatten om den Sociala Pelaren för sociala rättigheter	26
4.2.1 Regeringspartiernas ståndpunkter (Socialdemokraterna och Miljöpartiet)	26
4.2.2 Vänsterpartiet	27
4.2.3 Allianspartierna	29
4.2.4 Sverigedemokraterna	32
5. Slutsatser och analys utifrån teoretiskt ramverk	35
6. Avslutande diskussion	37

Tabell- och figurförteckning

Figur 3.1. Analysmodell	14
Figur 4.1 Illustrerat resultat för oppositionspartiernas ståndpunkter i relation till regeringspartiernas i debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet	25
Figur 4.2. Illustrerat resultat för oppositionspartiernas ståndpunkter i relation till regeringspartiernas i debatten om den Sociala Pelaren för sociala rättigheter	34

1. Europeiseringen och nationella partier – en omtvistad fråga

Inom forskningen om europeisering¹ och nationella partier råder det olika uppfattningar om frågor relaterade till Europeiska Unionens politik är politiserade (politiskt färgade) eller avpolitiserade (politiskt neutrala) i den nationella partipolitiken. Uppfattningarna har resulterat i närmast två olika teoriskapande perspektiv. I det ena perspektivet råder en uppfattning att europeiseringen resulterar i avpolitisering och urholkar partikonflikter mellan regeringspartier och oppositionspartier i medlemsstaterna (se Scharpf, 2010; Mair 2007; Glencross 2009). Uppfattningen når sin kulmen i teorin om partikartellisering – ideologiska konfliktlinjer suddas ut till följd av europeiseringen. De få konflikter som uppstår berör främst partiernas olika åsikter om EU-systemet snarare än sakfrågans politiska innehåll. I linje med den här uppfattningen visar Hans Hegelands (2006) undersökning för perioden 1995-2005 att det är en relativt sett låg konfliktnivå mellan regeringspartier och oppositionspartier när den svenska Riksdagen hanterar EU-frågor. Något även Göran Persson (S) uttalade sig om efter sin tid som statsminister - Socialdemokraterna och allianspartierna var närmast en samlingsregering när EU-frågor behandlades (Göran Persson, 2007, se Loxbo, 2014, s. 126).

I det andra perspektivet råder en annan uppfattning. Hix (2008) menar att konflikten mellan höger och vänster är oundviklig eftersom det skapas vinnare och förlorare i takt med att den inre marknaden i EU institutionaliseras. Även Cees Van der Eijk och Mark N. Franklin (2004) menar att EU-frågor politiseras i medlemsstaternas nationella politik i takt med att EU:s politik påverkar medborgarna mer. Partiernas olika historiska arv påverkar inte bara åsikterna om inrikespolitik utan även EU-politiken (Marks & Wilson, 2000). Allt eftersom EU-kritiska högerpartier etableras politiseras EU-frågor (Kriesi, 2016). I linje med den uppfattningen visar Karl Loxbos (2014) undersökning (med fokus på perioden 2006-2012) att det finns en tendens till ökad konfliktnivå snarare än partikartellisering bland regeringspartierna och de olika oppositionspartierna, när Sverige behandlar EU-frågor. I synnerhet inom politikområden som berör arbetsmarknaden och rättsliga frågor. Konflikterna inom de här områdena drivs därtill snarare av politikens innehåll än åsikter om EU-systemet *per se*. Parallellt med den här diskussionen inom forskningen genomgår EU en förändring som ett resultat av de senaste årens omvälvande händelser.

---

¹ I den här studien åsyftar europeiseringen av nationella partier, i enlighet med Ladrechts (2002) definition, på vilket sätt EU påverkar konkurrensen mellan nationella partier (se Loxbo 2014, s. 124).

Däribland ekonomiska krisen, flyktingsituationen och *Brexit*. Mycket tyder på att en hög prioritet i EU:s nuvarande politik är sociala frågor och ett Europa där medborgarna säkras drägliga sociala villkor (European Commission, 2017a). Revideringen av utstationeringsdirektivet och utvecklingen av den Sociala pelaren för sociala rättigheter utgör två centrala dimensioner i EU:s nya riktning. Revideringen av utstationeringsdirektivet² åsyftar dels att säkerställa och förbättra lika arbetsvillkor för utstationerad arbetskraft som för de inhemska arbetstagarna i värdlandet, dels motverka lönedumpning (European Commission, 2017b). Den Sociala pelaren för sociala rättigheter³ består av 20 principer som tillsammans ämnar leda till lika möjligheter att äntra arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt ett socialt skydd (European Commission, 2017c). Båda frågorna omfattas av arbetsmarknadspolitik och pelaren även i viss utsträckning av socialpolitik. Arbetsmarknadspolitik är ett område som Loxbo (2014) menar ger upphov till konflikter bland regeringspartierna och oppositionspartierna i Sveriges Riksdag medans exempelvis Scharpf (2010) menar att europeiseringen specifikt urholkar partipolitiska konflikter relaterade till välfärdsfrågor – däribland den Sociala pelaren.

1.1 Syfte

Utifrån de olika uppfattningarna och teoribildningarna i forskningen och undersökningarnas olika resultat för Sverige är det helt lätt att avgöra hur EU-frågor faktiskt hanteras av riksdagspartierna i EU-nämnden. Det finns en spänning i forskningen om EU-frågor politiseras eller inte och vad som driver konflikter, samt två olika resultat för Sverige. Därtill sträcker sig Loxbos (2014) empiriska material endast till 2012. Det finns en lucka att fylla eftersom nuvarande regeringspartier och oppositionspartier inte har analyserats. Därtill befinner sig EU i en tid av förändring. Genom att addera en ny mandatperiod i förhållande till Hegelands (2006) och Loxbos (2014) undersökningar, är studiens syfte att undersöka om konfliktlinjerna mellan regeringspartierna och de olika oppositionspartierna närmar sig det ena eller det andra perspektivet. Mer specifikt avser jag undersöka huruvida EU-frågor politiseras eller avpolitiseras och vad det är som driver konflikterna - EU-systemet *per se* eller snarare sakfrågans politiska innehåll.

---

² För att läsa mer om revideringen av utstationeringsdirektivet, se: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-466_sv.htm

³ För att läsa mer om vad den Sociala Pelaren för sociala rättigheter innehåller, se: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en

1.2 Övergripande frågeställning

Utifrån studiens syfte och tidigare forskning och teorier framställs en övergripande frågeställning. För att besvara frågan har jag använt mig av två specificerade frågeställningar vilka presenteras i metodkapitlet (kapitel 3).

Övergripande frågeställning:

- Hur ter sig konfliktlinjerna mellan riksdagspartierna i EU-nämnden inom social- och arbetsmarknadspolitik?

2. Två olika perspektiv och teoribildningar i forskningen

2.1 Avpolitisering och minskade nationella partipolitiska konflikter

Inom forskningen kring europeisering och nationella partier råder en utbredd uppfattning att europeiseringen driver på en urholkning av nationella partikonflikter (se t.e.x. Glencross 2009; Scharpf 2010; Bartolini 2005). Konfliktnivån blir lägre när EU-frågor behandlas. Det här resulterar i att konflikterna mellan regeringspartier och oppositionspartier urholkas. Den här uppfattningen når sin kulmen i teorin om partikartellisering som ett resultat av europeiseringen. Allt eftersom EU ges fler befogenheter uppstår det avpolitisering som innebär att konflikter i EU-frågor och skiljelinjer partier emellan försvinner. Teorin innebär också att den avtagande oppositionen som finns kvar snarare handlar om partiernas åsikter om EU-systemet *per se* än politikens innehåll. Mair (2007) menar att partikartellisering är en taktik från de etablerade, nationella partiernas sida. Genom att ge EU fler befogenheter minskar risken att kritik riktas mot partiet för icke omtyckta beslut (Mair, 2007, s. 8, s. 12). Mair (2007) menar att inkorporeringen av ytterligare en beslutsnivå – den europeiska, utgör en viktig roll för urholkningen av konflikter mellan regeringspartier och oppositionspartier på nationell nivå. Europeiseringen resulterar i en begränsning av den nationella politiska arenan var i de nationella partierna tävlar i den mening att de står upp för sina ideologiska ståndpunkter. Varför detta sker, menar Mair (2007) beror på att EU-politiken harmoniseras och därmed konfronteras medlemsstater med konvergens från EU. Stundtals måste medlemsstater acceptera att *one size fits all*, även om vissa medlemsstater inte accepterar det i lika stor utsträckning som andra.

Begränsningen, om inte elimineringen, av den nationella politiska arenan resulterar i att EU-relaterade frågor sällan blir politiserade. (Mair, 2007, s. 12-15). Scharpf (2010) menar också att europeiseringen har begränsat vidden av medlemsländernas självständiga politik. Politisk lagstiftning (som föregåtts av mellanstatliga förhandlingar) såväl som europeiska lagar begränsar det nationella politiska utrymmet. Den vertikala dimensionen (från EU-nivå ner till medlemsstatsnivå) av europeisk integration har breddat räckvidden av europeisk lag och samtidigt minskat medlemsländernas politiska autonomi. Detta gäller även de områden som fördragen uttryckligen uteslutit från europeisk lagstiftning (Scharpf, 2010, s. 228). Scharpf (2010) visar specifikt hur länder med en välutvecklad välfärdsstat, däribland Sverige, påverkas av europeiseringen. Välfärdspolitiken är ett område som ger upphov till partipolitiska diskussioner på nationell nivå och bör förbli så. Scharpf (2010) menar att europeisk lag besitter ett övertag och förhindrar betydelsefulla partipolitiska diskussioner och konflikter inom ramen för politik relaterad till välfärd och socioekonomiska aspekter (Scharpf, 2010, s. 241).

Trots att teorier om partikartellisering och avpolitisering kritiserats, landar flera forskare i samma resultat som Mair (2007) och Scharpf (2010). Europeiseringen resulterar i avpolitisering och konflikterna drivs på av EU-systemet *per se* snarare än politikens innehåll (se t.ex. Aylott 2002; Ladrech 2002; Poguntke, Aylott, Ladrech & Luther 2007). Bland kritikerna finner vi bland andra Marks & Wilson (2000), Simon Hix (2008), Cees van der Eijk & Mark N. Franklin (2004) och Kriesi (2016). Deras teorier och ståndpunkter presenteras i följande avsnitt.

2.2 Politisering och ökade nationella partipolitiska konflikter

Hix (2008) är kritisk till teorin om avpolitisering och partikartellisering med anledning av att konflikten mellan höger och vänster är oundviklig eftersom det skapas vinnare och förlorare allt eftersom marknaden i EU institutionaliseras. Därmed kritiserar Hix (2008) uppfattningen om avpolitisering på mer teoretiska grunder och talar om att frågor i allt större utsträckning politiseras än avpolitiserar (se Loxbo, 2014, s. 125). Även Van der Eijk & Franklin (2004) menar att EU-frågor politiseras i allt större utsträckning. I synnerhet i takt med att det dyker upp partier långt ut på vänster- och högeringen som är starkt EU-skeptiska.

Van der Eijk & Franklin (2004) framhåller att EU-frågor tidigare sällan politiserats med anledning av att EU-politik främst behandlats som utrikespolitik. Enligt författarna råder det emellertid inga tvivel att EU-frågor hanteras allt mer som inrikespolitiska frågor. I takt med utvecklingen av EU:s inhemska marknad, men även utvidgningen som skedde år 2004, uppstår politiska frågor som resulterar i partipolitiska konflikter i medlemsländerna. Därtill menar Van der Eijk & Franklin (2004) att i takt med att EU-politiken påverkar individer allt mer är det svårt för de politiska partierna att låta frågorna vara icke-politiserade. Således menar författarna att EU-frågor tenderar att politiseras i större utsträckning. Framväxten av EU-kritiska partier, i synnerhet ute på högervingen längs de ideologiska spektrumet, stärker ytterligare den här utvecklingen (Van der Eijk & Franklin, 2004, s. 47-49). En uppfattning som även Kriesi (2016) ställer sig bakom. Etablerade EU-vänliga partier har länge försökt avpolitisera EU-frågor medans de, till antalet och storleken, växande EU-skeptiska högerpartierna driver sin agenda och politiserar således frågor. Kriesi (2016) menar att de här partierna förväntas bli mer vardagliga i medlemsländerna och ta större plats från de etablerade partierna, vilket resulterar i att konflikterna väntas gå från att handla om *positiv till EU* (EU-vänliga partierna) kontra *negativ till EU* (EU-skeptiska partier). Istället väntas de snarare handla om vilket typ av Europa som vi vill skapa (Kriesi, 2016, s. 45).

I linje med Van der Eijks & Franklins (2004) resonemang går Marks & Wilsons (2000) argument. I takt med den europeiska integrationen, såväl den ekonomiska⁴ som politiska⁵, positionerar sig partier olika eftersom de har olika åsikter om europeisk integration. Marks & Wilson (2000) menar att partiernas historiska arv och traditionella åsikter oundvikligen resulterar i konflikter i frågor som berör EU. På samma sätt som historiska har format politiska partiers ståndpunkter i inrikespolitiken avgör aspekterna också partiernas inställning till EU. Marks & Wilson (2000) menar att EU tolkas av politiska partier utifrån deras historiska arv och traditionella ideologiska åsikter. Aspekter som gett upphov till otaliga nationella politiska konflikter partier emellan som sedan förs över när partierna diskuterar EU-politik (Marks & Wilson, 2004, s. 436, s. 458-459). Det råder sammanfattningsvis två olika uppfattningar inom forskningen kring europeisering och nationella partier.

---

⁴ Ekonomisk integration åsyftar främst reduceringen av handelshinder på EU:s inre marknad till fördel för den fria rörligheten för tjänster, varor och kapital (Marks & Wilson, 2000, s.436).

⁵ Politisk integration åsyftar främst att EU dels delar makten med medlemsnationernas regeringar, dels ges politiska befogenheter för beslutsskapande på överstatlig nivå (Marks & Wilson, 2000, s.436).

Å ena sidan har vi bland andra Mair (2007) och Scharpf (2010) som menar att europeiseringen leder till en urholkning av partipolitiska konflikter mellan oppositionspartier och regeringspartier. De få konflikter som finns drivs främst av partiernas åsikt om EU-systemet *per se* och kritiken kommer främst från EU-kritiska partier. Specifika politikområden vari konflikterna urholkas är de som är relaterade till välfärdsfrågor (se Scharp, 2010). Å andra sidan har vi Hix (2008), Marks & Wilson (2000), Van der Eijk & Franklin (2004) och Kriesi (2016) som menar att konflikter är oundvikliga och partiernas historiska arv driver fram konflikter även i EU-politiken och inte bara i inrikespolitiken. Därtill politiseras frågor i takt med att unionen utvecklas och EU-skeptiska partiers inkorporering i den nationella politiken allt mer eftersom deras EU-kritiska agenda tvingar övriga partier att ta ställning till EU-politiken.

2.3 Sverige som ett specifikt fall

Åsikter om EU bland Sveriges riksdagspartier har varierat såväl mellan som inom riksdagspartierna över tid och skiljer sig fortfarande åt. Generellt är allianspartierna (Centerpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna) idag positivt inställda till EU. Kristdemokraterna och Centerpartiet var emellertid kritiska till EU när Sverige gick med. Sverigedemokraterna är generellt sett mycket kritiska till EU och överstatlighet. Socialdemokraterna har haft interna splittringar i partiet, i synnerhet då Sverige gick med i EU. Idag är partiet inte lika splittrade och har en *relativt* positiv inställning till EU. Vänsterpartiet har varit och är fortfarande kritiska till EU eftersom partiet menar att unionen utmanar såväl välfärden som demokratin. Miljöpartiet har gått från att vara ett EU-kritiskt parti till att vara relativt positivt inställda. Det beror främst på framväxten av en positiv uppfattning kring möjligheterna att utnyttja överstatliga institutioner för att bekämpa miljöproblem (Aylott, Blomgren & Bergman, 2013, s. 158-161).

Trots partiernas olika åsikter om EU anses Sverige vara ett land där det råder avpolitisering bland regeringspartierna och oppositionspartierna när EU-frågor diskuteras (Lindvall & Rothstein 2006; se Loxbo, 2014, s. 125). Hans Hegelands studie från 2006 går i linje med den uppfattningen. I studien undersöker Hegeland (2006) om det råder konflikt eller konsensus bland regeringspartierna och oppositionspartierna för perioden 1995-2005 genom att tillämpa två idealtyper som analysverktyg – *utrikespolitik* och *inrikespolitik*.

Idealtypen *utrikespolitik* definieras av att det finns en strävan efter koncensus medans *inrikespolitik* definieras av att konflikter välkomnas på ett annat sätt. Studien resulterade i slutsatsen att konfliktnivån är låg när Sveriges Riksdag diskuterar EU-frågor. Centralt i studien är att undersöka om det råder någon skillnad, i jämförelse med inrikespolitiska frågor, på nivån av koncensus respektive konflikter när det kommer till EU-frågor. I sammanhang då EU-frågor behandlas beskriver Hegeland (2006) strukturen på relationen mellan Riksdag och regering som ett system vilket ämnar identifiera eniga nationella ståndpunkter. Den låga konfliktnivån visar att svensk EU-politik, för den period Hegeland (2006) undersökte, går i linje med hur utrikespolitiken ämnar framställas – med nationell enighet (Hegeland, 2006, s. 249). I EU-nämnden råder fler konflikter än bland Riksdagsutskotten men fortfarande färre än de som tar plats inom inrikespolitiken. De konflikter som uppstår drivs dels på av de partier som starkt ställt sig kritiska till EU-systemet (då Vänsterpartiet och Miljöpartiet), dels uppstår en vänster-högerkonflikt när ekonomiska frågor behandlas. Hegeland (2006) menar att den låga konfliktnivån i EU-nämnden kan förklaras av att de frågor som nämnden hanterar inte blir politiserade, oberoende av på vilken nivå de diskuteras. Regeringen kan också justera sin position något i linje med oppositionspartierna i EU-nämnden för att uppnå konsensus (Hegeland, 2006, 250-256). Hegelands (2006) resultat går närmast i linje med vad bland andra Mair (2007) och Scharpf (2010) hävdar – att konfliktlinjer mellan regeringspartier och oppositionspartier urholkas till följd av europeiseringen. Därtill menar såväl Hegeland (2006) som Mair (2007) att de konflikter som finns främst präglas av EU-systemet som sådant och framförs av EU-kritiska partier.

I ett av Karl Loxbos (2014) bidrag till forskningen visar han att, för perioden 2006-2012, är konfliktnivån mellan regeringspartier och oppositionspartier inte lika låga. Loxbo (2014) inkluderar även perioden dessförinnan men huvudsakligt fokus är på åren 2006-2012 när Sverige hade en borgerlig regering. Loxbo (2014) tillämpar två olika dimensioner, den *funktionella dimensionen* och *europesiseringsdimensionen*, som ursprungligen myntades av Mair (2007). Den funktionella definitionen berör konfliktlinjer i de sakfrågor vari beslutskompetensen är delad mellan EU och medlemsnationerna. Europeiseringsdimensionen åsyftar konfliktlinjer kring europeisk integration i samma fråga som mäts längs den funktionella dimensionen (Loxbo, 2014, s. 126-127). Undersökningen visar att det snarare råder tendenser till allt fler politiserade konflikter i Riksdagens EU-nämnd än färre.

Ett specifikt politiserat område är arbetsmarknadspolitiken, här råder en tydlig skiljelinje mellan de borgerliga regeringspartierna och oppositionspartierna. När EU-nämnden hanterar arbetsmarknadspolitiska frågor är sannolikheten 50% att de rödgröna partierna motsätter sig regeringspartierna, och 25% att Sverigedemokraterna ställer sig bakom de rödgröna och tillsammans motsätter sig regeringspartiernas ståndpunkter (Loxbo, 2014, s. 133-134). Vid tillfällen då oppositionspartierna riktar kritik mot regeringens ståndpunkter styrs den i huvudsak av sakfrågan. Oppositionspartierna, förutom Sverigedemokraterna, är nämligen ambivalenta i nationella/EU-kritiska och överstatliga alternativ. Sverigedemokraterna är däremot konsekvent EU-kritiska (Loxbo, 2014, s. 135-137). Även om Loxbo (2014) kommer fram till att konflikterna mellan regeringspartierna och oppositionspartierna under, i huvudsak, de borgerliga regeringsåren inte har urholkats menar Loxbo (2014) att hans undersökning ändå inte ger underlag nog för att avvisa vad tidigare forskning säger. Detta till följd av att det sällan ges konkreta policyförslag från dåvarande oppositionens sida (Loxbo, 2012, s. 141). I helhet går emellertid Loxbos (2014) resultat i linje med det perspektiv som Hix (2008), Van der Eijk & Franklin (2004), Mark Wilson (2000) och Kriesi (2016) företräder i den här studien.

Hegelands (2006) och Loxbos (2014) undersökningar skiljer sig åt gällande val av tidsperiod och tillämpade analysverktyg. Vad som däremot gör undersökningarna lika, vilket också är avgörande för min studie, är att både Loxbo (2014) och Hegeland (2006) undersöker *konfliktnivåer* mellan regeringspartierna och oppositionspartierna i Sveriges Riksdag. Undersökningarna landar i två olika resultat och placerar sig således i linje med de två oliklydande perspektiven inom forskningen om europeisering och nationella partier.

Under de åren som har passerat sedan Loxbos (2014) undersökning har det hänt mycket. Dels har Sverige genomgått ett regeringsskifte efter åtta år med borgerlig regering, dels har det hänt mycket i EU. Utifrån Van der Eijks & Franklins (2004) argumentation om att EU-frågor väntas ge upphov till fler partipolitiska konflikter på nationell nivå i takt med unionens utveckling, är det rimligt att förvänta sig att det faktiskt råder konflikter mellan svenska riksdagspartier. Ändå landar många forskare i ett resultat som snarare närmar sig partikartelliseringsteorin och det andra perspektivet (se t.ex. Mair, 2007; Scharpf 2010; Aylott 2002; Poguntke, Aylott, Ladrech & Luther 2007).

Sverige anses därtill vara ett land där det vanligen förekommer tysta överenskommelser partierna emellan (Lindvall & Rothstein 2006; se Loxbo, 2014, s. 125).

3. Metod och material

Det här kapitlet redogör för metodval och empiriskt material för att uppnå syftet och kunna besvara studiens frågor. Kapitlet redogör också för operationalisering, analysdimensioner, empiriskt material, studiens specificerade frågeställningar och avslutningsvis en diskussion kring metodval, reliabilitet och validitet.

3.1 Metod

Med studiens syfte i åtanke, att undersöka konfliktlinjer bland regerings- och oppositionspartier och vad de drivs av, vilket i förlängningen kan ses som olika idéer från respektive partier, förefaller det lämpligt att göra en beskrivande idéanalys (Bergström & Boréus, 2012, s. 146). Valet av en beskrivande idéanalys istället för exempelvis förklarande motiveras av att den lämpar sig för att undersöka tolkningar och slutsatser som tidigare gjorts av liknande material (Beckman, 2007, s. 49). Materialet för den här studien är förvisso inte samma som för varken Hegelands (2006) eller Loxbos (2014) undersökningar eftersom det är en ny period som undersöks. Materialet är emellertid från samma källa – EU-nämnden. Materialet, som utgörs av två samhällliga debatter, lämpar sig således också för en idéanalys (Bergström & Boréus, 2012, s. 24).

Eftersom den här studien avser undersöka konfliktlinjer mellan regeringspartierna och oppositionspartierna i EU-nämnden, utifrån två olika dimensioner, kommer idéanalysen vara snarare aktörcentrerad än idécentrerad (Beckman, 2007, s. 17). Aktörerna i den här studien är riksdagspartierna vilka är viktiga att inkludera i undersökningen eftersom det är relevant att veta vilka partier det är som framställer idéerna för att kunna utläsa konfliktlinjerna. Därtill möjliggör en aktörcentrerad idéanalys att dra slutsatser kring exempelvis om det är EU-systemet *per se* eller politikens innehåll som styr konflikter då respektive oppositionspartier har en generell åsikt om EU. Valet av en aktörcentrerad studie resulterar också i att en av två tolkningsstrategier i analysen är en som fokuserar på avsändaren. Avsändaren (riksdagspartierna) är centrala för tolkningsarbetet.

Den andra tolkningsstrategin är mer fokuserade på uttolkaren (jag) - jag utgår från ett tydligt syfte vid tolkningen men har en viss förförståelse som kan tänkas påverka tolkningen (Bergström & Boréus, 2012, s. 30-33).

För varje vetenskaplig undersökning är det viktigt att klargöra *vad* det är i texterna som ska analyseras genom analysmodeller. Inspiration till analysmodeller hämtas fördelaktigt från teorier och tidigare forskning – hur har andra forskare gjort i liknande undersökningar? (Beckman, 2007, s. 23). Följande avsnitt redogör för analysmodellen, tillika de två analysdimensionerna, för den här studiens undersökning.

3.2 Analysdimensioner

För att kunna undersöka dels konfliktlinjerna, dels huruvida de baseras på oppositionspartierna åsikter i sakfrågan eller inställningen till EU krävs ett analysverktyg som möjliggör det. I forskningen är det vanligt förekommande att analysera partipolitiska konflikter i relation till EU-frågor med två överlappande dimensioner (Loxbo, 2014, s. 126). Således analyseras det empiriska materialet genom en analysmodell som är inspirerad av Mair (2007) och Loxbo (2014). För att kunna kartlägga konfliktlinjer mellan regeringspartier och oppositionspartier samt vad de drivs av, lämpar sig den funktionella dimensionen och europeiseringsdimensionen väl. Den funktionella dimensionen åsyftar konfliktlinjer i sakfrågor vari beslutskompetensen är delad mellan EU och medlemsnationerna. Dimensionen möjliggör att undersöka om sakfrågan som debatteras är politiserad eller avpolitiserad, och således fastställa konfliktlinjerna. Den andra dimensionen, europeiseringsdimensionen, åsyftar att ta fasta på oppositionspartiernas åsikter om europeisk integration i samma sakfrågor som analyseras längs den funktionella dimensionen. Den här dimensionen möjliggör att undersöka om oppositionspartiernas inställning till EU-systemet eller snarare politikens innehåll styr deras åsikter (Loxbo, 2014, s. 126-128).

Precis som Loxbo (2014) antar inför sin undersökning, förefaller det rimligt även i den här studien att förmoda avtagande opposition och policyalternativ från oppositionspartierna i sakfrågorna, i de respektive debatterna, om de teorier som Scharpf (2010) och Mair (2007) framställer ska få stöd. Därtill bör också den främsta kritiken handlar om EU-systemet som sådant snarare än politikens innehåll och primärt komma från partier som förhåller sig skeptiska till EU i allmänhet (Mair 2007, se Loxbo, 2014, s. 128).

Om frågorna däremot är politiserade, och går i linje med dels vad Hix (2008), Van der Eijk & Franklin (2004), Marks & Wilson (2000) och Kriesi (2016) menar, dels Loxbos (2014) resultat, är det möjligt att se att det råder starka motsättningar mellan somliga/alla oppositionspartierna och regeringspartierna som i huvudsak styrs av politikens innehåll än EU *per se* (Loxbo, 2014, s. 129).

Varför Hegelands (2006) idealtyper inte tillämpas beror i huvudsak på att han inte är lika transparent med sin operationalisering som Loxbo (2014) är. Det optimala hade möjligtvis varit att åtskilt tillämpa både Hegelands (2006) och Loxbos (2014) analysverktyg men given tidsram tillåter inte det. Studiens analysmodell har emellertid tillämpats av såväl Loxbo (2014) som Mair (2007), vilka representerar två olika perspektiv i den här studien. Det är inte fallet för Hegelands (2006) idealtyper vilket hade kunnat ge ett missvisande resultat till fördel för det perspektiv som hans resultat går i linje med.

3.3 Operationalisering

För att analysdimensionerna ska uppfylla sin funktion är det viktigt att operationalisera de väl. Operationaliseringen är direkt inspirerad av främst Loxbo (2014) men även Mair (2007) och är något korrigerad för att lämpa sig bättre i den här studien. Den funktionella dimensionen operationaliseras genom att den går längs med en skala från fullständig politisering och fullständig avpolitisering. Fullständig politisering definieras enligt följande:

Oppositionspartierna avvisar regeringspartiernas åsikter. Oppositionspartiernas åsikter i relation till regeringspartiernas karaktäriseras av grundläggande konflikter mellan idéer och motstridiga alternativ för policys (Loxbo, 2014, s. 128). Fullständig avpolitisering definieras enligt följande: *Oppositionspartiernas åsikter går i linje med den policyn som regeringen lägger fram* (Loxbo, 2014, s. 128).

För att ytterligare definiera politisering och därmed vilken typ av kritik som framförs identifieras två olika typer av kritik längs den funktionella dimensionen. Loxbo (2014) tillämpar endast de här olika typerna av kritik på de avvikande meningarna.⁶ För den här studien tillämpas de genomgående eftersom studien endast omfattar två debatter och färre avvikande meningar.

---

⁶ Oppositionspartierna framför längre avvikande meningar vid tillfällen då de inte är överens med regeringspartierna och inte ställer sig bakom regeringspartiernas åsikter.

De två typerna av kritik längs med den funktionella dimensionen är: *opposition från oppositionspartierna mot detaljer och/eller låga ambitioner* samt *principiell opposition*.

Opposition mot detaljer och/eller låga ambitioner definieras enligt följande:

*Oppositionspartierna framför kritik mot detaljer och ordval i regeringspartiernas framförda åsikter eller tillvägagångssätt i förhandlingar,⁷ och/eller mot låga ambitioner och vill se ökade ambitioner i samma riktning som regeringspartiernas ståndpunkter*⁸ (Loxbo, 2014, s. 130). Principiell opposition definieras enligt följande:

*Oppositionspartierna framställer en annorlunda åsikt i sakfrågan som följd av att de har formulerat mer eller mindre hård kritik mot regeringspartiernas ståndpunkt.⁹ Kritiken innebär också att oppositionspartierna förkastar regeringspartiernas ståndpunkter*¹⁰ (Loxbo, 2014, s. 130).

Den andra dimensionen, europeiseringsdimensionen, mäter ståndpunkter till EU i samma sakfråga som studeras utifrån den funktionella dimensionen. Europeiseringsdimensionen operationaliseras genom att den går längs med en skala från överstatliga alternativ till nationella/EU-kritiska alternativ. Överstatliga alternativ definieras enligt följande:

Oppositionspartierna företräder mer makt till EU (Loxbo, 2014, s. 126)

Nationella/EU-kritiska alternativ definieras enligt följande: *oppositionspartierna företräder mindre makt till EU* (Loxbo, 2014, s. 126).

---

⁷ Ett exempel är: ”Det finns en del formuleringar i det underlag som vi har fått. Man pratar till exempel om att man vill samordna sysselsättnings- och socialpolitik. Man använder just ordet samordna. Jag tycker det är ett olyckligt ordval, för om man samordnar ligger det nära till hands att man ska harmonisera och att man ska göra likadant” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41 §2 anf. 124, Jens Holm, V). Principen för tolkning är att ett eller flera oppositionspartier framför kritik mot detaljer, t.ex. ordval eller formuleringar, i regeringspartiernas ståndpunkter.

⁸ Ett exempel är: ”Hade vi till exempel haft ett socialt protokoll hade det betytt att de som kommer hit till Sverige och erbjuder sina tjänster måste följa svensk arbetsmarknadslagstiftning och överenskommelser. Därför tycker vi att fokus egentligen borde ligga på att driva frågan om ett socialt protokoll. Nu är en social pelare uppe för diskussion och längre fram för beslut. Då tycker vi ändå att regeringens hållning är bra. Man driver på åt rätt håll, och man vill inte ge EU några nya befogenheter. Det tycker vi är viktigt” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41 §2 anf. 124, Jens Holm, V). Principen för tolkningen av den här typen av opposition är att ett eller flera oppositionspartier vill se ökade ambitioner i samma riktning som regeringens ståndpunkter går i.

⁹ Ett exempel är: ”I syfte att förbättra tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet antogs 2014 ett tillämpningsdirektiv. Tidsfristen för medlemsstaterna att införliva detta i sin nationella lagstiftning löpte ut i mitten av 2016, och för Sveriges del har dessa regler inte trätt i kraft ännu. Vi anser att detta är ett viktigt steg som kan bidra till förbättringar för alla parter, varför prioriteringen borde vara att få nya regler på plats. Innan dessa regler implementerats och utvärderats bör inte utstationeringsdirektivet öppnas för en revidering. Detta bör vara regeringens linje i förhandlingarna” (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:47, §1 anf. 6. Christian H. Barenfeld, M). Principen för tolkningen av den här typen av opposition är att ett eller flera oppositionspartier kritiserar regeringens ståndpunkt i frågan och ställer sig bakom ett annat alternativ.

¹⁰ Ett exempel är: ”Den sociala pelaren vill vi inte se utvecklas alls” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 16, Johnny Skalin, SD). Principen för tolkning är att ett eller flera oppositionspartier tydligt avvisar regeringens ståndpunkt.

Kritiken längs europeiseringsdimensionen definieras också i två ömsesidigt uteslutande kategorier. Överstatliga alternativ samt Nationella/EU-kritiska alternativ. Överstatliga alternativ definieras enligt följande: *Oppositionspartierna förespråkar mer överstatlighet än regeringspartierna i samma riktning eller ger förslag på en alternativ överstatlig policy som går emot den riktning som regeringspartiernas åsikter går i*¹¹ (Loxbo, 2014, s. 131). Nationella/EU-kritiska alternativ: *Oppositionspartierna sätter sig emot överstatligt samarbetet och avvisar regeringens åsikter med anledning av att det inkräktar på den nationella nivån och dess olika principer och normer.*¹² (Loxbo, 2014, s. 131).

Studiens analysmodell kan illustreras enligt figur 3.1 nedan.

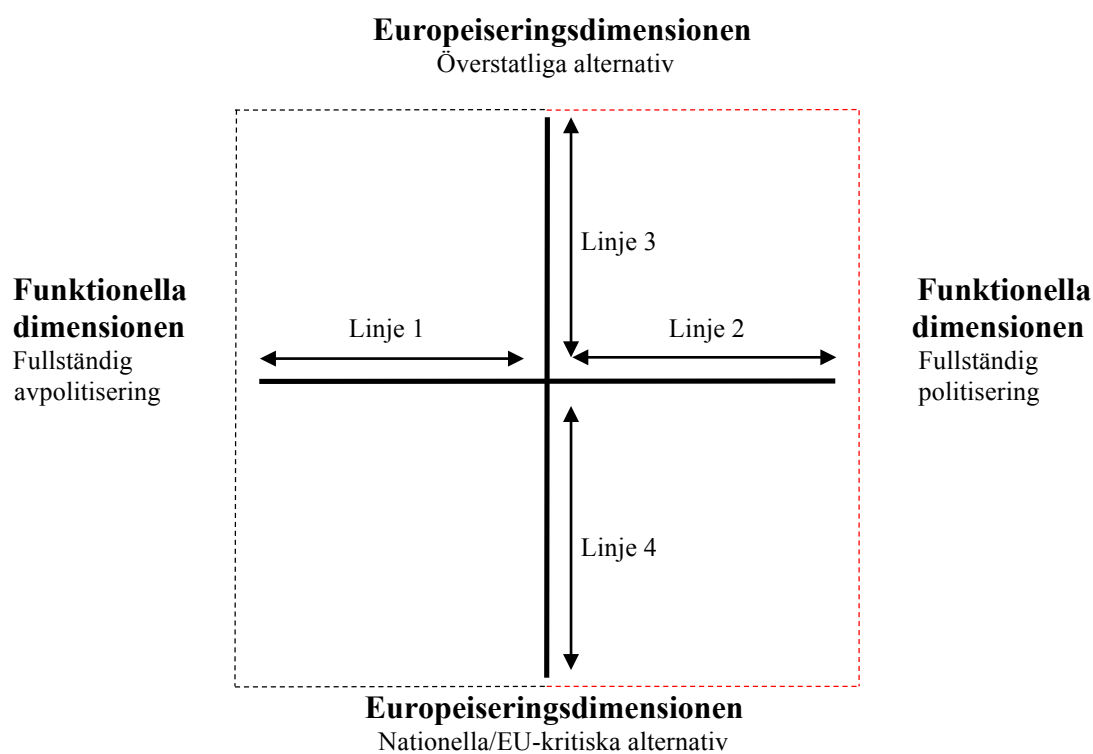
---

¹¹ Principen för tolkningen av den här typen av opposition är att ett eller flera oppositionspartier vill se mer överstatlighet än regeringen men i samma riktning, eller framställer en annan överstatlig policy som går emot den riktning som regeringspartiernas åsikter går i.

¹² Ett exempel är: ”Vad blir konsekvenserna för den svenska modellen om samtliga kollektivavtal och ersättningsnivåer på svensk arbetsmarknad ska publiceras? I den svenska modellen är det ju de olika parterna som förfogar över sina avtal, och det förstår jag inte ska gälla framgent” (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 18, Christian H. Barenfeld, M). Principen för tolkningen av den här typen av opposition är att ett eller flera oppositionspartier uttrycker kritik/oro för att förslaget utmanar svenska principer och standard.

3.3.1 Illustrerad analysmodell

Figur 3.1. Analysmodell

Figurkommentar: Figuren ovan visar studiens två analysdimensioner och är inspirerad från Loxbo (2014) och Mair (2007).

Placerar sig partiet till vänster om den vertikala dimensionen, inom området som är streckat i svart, ställer sig partiet bakom regeringens åsikter. Placerar sig däremot partiet till höger om den vertikala dimensionen, inom området som är streckat i rött, ställer sig partiet inte bakom regeringens ståndpunkter. Ändpunkterna är extrema och respektive dimension ska ses som en skala längs med vilken partiernas åsikter kan placeras in. Därav förtydligandet med linje 1-4 vars innebörd kan förklaras enligt följande. Längs linje 1 i figur 3.1 placerar sig partier som ställer sig bakom regeringspartierna men med en rad invändningar. Beroende på typen av och antalet invändningar placerar sig partierna olika längs med linje 1. Längs med linje 2 placerar sig partier som inte ställer sig bakom regeringens ståndpunkter men inte redogör alls/redogör för väldigt få och vaga policy/idéalternativ. Beroende på antalet och hur väl uttryckta alternativen är placerar sig partierna olika längs med linje 2.

Längs med linje 3 placerar sig partier som vill se mer överstatlighet än regeringen men inte redogör alls/ mycket vagt för på vilket sätt, och/eller samtidigt månar om nationell självbestämmanderätt. Desto närmre mittpunkten desto vagare överstatligt resonemang och partiet framför fler ståndpunkter som värnar om den nationella autonomi. Längs med linje 4 placerar sig partier som förespråkar mer nationella/EU-kritiska alternativ än regeringens men inte redogör alls/mycket vagt för på vilket sätt, och/eller parallellt värnar om EU. Desto närmre mitten desto svagare EU-kritiskt resonemang och partiet framför ståndpunkter som värnar mer om EU.

3.4 Empiriskt material

Genom dimensionerna analyseras det empiriska materialet för att besvara studiens frågor. Det empiriska materialet är uppteckningar från EU-nämnden från debatterna om revideringen av utstationeringsdirektivet respektive den Sociala Pelaren. EU-nämnden¹³ är ett organ i Riksdagen som specifikt behandlar endast EU-frågor (Sveriges Riksdag, 2017). Materialvalet motiveras av studiens syfte eftersom materialet tydligt visar debatten mellan regeringspartierna och de olika oppositionspartierna, då samtliga riksdagspartier finns representerade i EU-nämnden. Det finns andra materialkällor, exempelvis olika mediala källor, som hade kunnat vara lämpliga för undersökningen. Den typen av källor kan emellertid vara vinklad och det är svårt att få med samtliga partier. Genom uppteckningar från EU-nämnden säkerställs att alla partier är representerade, samt att det är ett tillförlitligt material eftersom det går under Riksdagstryck. Det finns inga belägg att misstänka att de är oäkta vilket är ett kriterium för god källhantering. Uppteckningar innehåller det som sägs i EU-nämnden och noteras av en person som är närvarande vid mötena i EU-nämnden, (Sveriges Riksdag, 2017), vilket stärker såväl källans trovärdighet som samtidighetskriteriet (Esaiasson et al., 2012, s. 183). Det finns material som kan bli sekretessbelagt, främst material som innehåller andra länders åsikter (Sveriges Riksdag, 2017). I den här studien, där endast Sverige är inräknat, skapar inte sekretessen några problem. Materialet sträcker sig över en tidsperiod från juni 2016 till och med oktober 2017. Tidsperioden motiveras av att det är då revideringen av utstationeringsdirektivet och den Sociala Pelaren debatteras i EU-nämnden.

---

¹³ För att läsa mer om EU-nämnden, se: <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/arbetet-i-riksdagen/sa-arbetar-eu-namnden/>

Det hade varit relevant att använda material från andra Riksdagsorgan eftersom aktuella frågor även debatteras där. Det är emellertid i EU-nämnden som partierna redogör för sina slutgiltiga ståndpunkter i EU-frågor. Det är vanligt att tidigare diskussioner från utskotten följs upp i EU-nämnden eftersom det är samma ledamöter från partierna som sitter i nämnden och utskotten. Detta stärker att materialet från EU-nämnden är det slutgiltiga. Därtill är ledamöterna goda partirepresentanter. Således finns inga belägg att värdera material från andra Riksdagsorgan som bättre eller att det förekommer andra åsikter där än i EU-nämnden (Sveriges Riksdag, 2017). Ibland hänvisar oppositionspartierna och regeringspartierna, i EU-nämnden, till deras åsikt i Arbetsmarknadsutskottet utan att uttrycka den i nämnden. Då inkluderas även material från Arbetsmarknadsutskottet.

3.5 Specificerade frågeställningar

Utifrån det teoretiska ramverket och metodvalet framställs följande specificerade frågeställningar som gör det möjligt att besvara den övergripande frågeställningen.

Specificerade frågeställningar:

- Råder det avpolitisering eller politisering i arbetsmarknads- och socialpolitiska frågor mellan regeringspartierna och de olika oppositionspartierna i EU-nämnden?
- Drivs eventuell opposition i EU-nämnden på av sakfrågans politiska innehåll eller av partiernas åsikter om EU-systemet som sådant?

3.6 Metoddiskussion, validitet och reliabilitet

Ett alternativt tillvägagångssätt är att inkludera fler debatter och göra en kvantitativ innehållsanalys, i vilken en större mängd material kodas och förs in i ett datahanteringsprogram. Vid en kvantitativ analys finns emellertid risk att delar, som egentligen inte är primärt relevanta utifrån kodningen men nog så intressanta för tolkningen, faller bort. Genom en kvalitativ idéanalys ges möjlighet att utläsa nyanser av materialet och underliggande argument, vilket ligger närmre syftet med min egen undersökning (Esaiasson et al., 2012, s. 210).

En vanlig kritik som riktas mot analysmodeller är om de är skapade innan undersökningen och därmed innan forskaren tar sig an det empiriska materialet, eller snarare är skapade utifrån studiens resultat.

Det råder olika åsikter om det ena är bättre än det andra. Bergström & Boréus (2012) menar emellertid att analysmodeller som är skapade av studiens resultat inte är ett korrekt analysverktyg (Bergström & Boréus, 2012, s. 166). Eftersom jag inte har skapat analysmodellen för den här studien från grunden råder det inga tvivel om att modellen är skapad innan jag läste mitt empiriska material.

Det finns även krav på analysdimensionernas operationalisering. Beckman (2007) skriver att dimensioner ska vara uttömmande och ömsesidigt uteslutande. Om dimensioner inte är ömsesidigt uteslutande finns risken att de ringar in liknande saker (Beckman, 2007, s. 26-27). Det är svårt att skapa perfekta dimensioner i den mening att de är lika uttömmande som ömsesidigt uteslutande. Jag finner emellertid dimensionerna för den här studien relativt tydligt definierade, med tanke på ytterligare definitioner av kritik, och således ömsesidigt uteslutande. Samtidigt som dimensionerna är uttömmande eftersom mellan respektive ändpunkter är det en skala vilken möjliggör att placera oppositionspartierna mer rättvist utifrån deras åsikter.

Begreppet *validitet* handlar om att metoden undersöker det som ska undersökas (Bergström & Boréus, 2012, s. 41). Den här studien undersöker vad den uttalar sig för att göra genom dels vald metod och analysverktyg, dels verktygens operationalisering. Genom att analysera uppteckningar från EU-nämnden utifrån analysdimensionerna kan jag fastställa konfliktlinjer mellan regeringspartierna och oppositionspartierna och undersöka om de handlar om oppositionspartiernas åsikter om politikens innehåll eller EU-systemet *per se*.

Europeiseringsdimensionen är emellertid något vagare i sin operationalisering än den funktionella dimensionen eftersom det inte är solklart om partiernas kritik handlar om EU-systemet eller politikens innehåll genom endast europeiseringsdimensionen. Eftersom jag dels redogjort för partiernas generella åsikter om EU, dels undersöker två debatter går det emellertid att utläsa om det är politikens innehåll eller åsikter om EU-systemet som styr oppositionen. Således uppfyller europeiseringsdimensionen sitt syfte i den här studien och validiteten kvarstår, därav valet att använda den.

Ett annat kvalitetsbegrepp är *reliabilitet*. God reliabilitet innebär att oberoende undersökningar kommer fram till samma resultat. Om så är fallet uppvisar undersökningen även god intersubjektivitet.

Fullständig intersubjektivitet uppfattas vara orimligt i textanalyser inom samhällsvetenskap eftersom tolkningsarbete är oundvikligt. Studiens tolkningsstrategier och dess påverkan spelar därför en viktig roll (Bergström & Boréus, 2012, s. 42). Uttolkarstrategin påverkar tolkningen eftersom jag har en förförståelse. Det finns också en risk att jag inte tolkar uppteckningar som dess primära mottagare (närvarande i nämnden) hade gjort. Genom att vara transparent i form av citat och tydliga referenser från säkra källor är det emellertid inget stort problem - mina tolkningar stärks av citaten och referenser. Således anser jag att studien har en god reliabilitet utifrån de förutsättningar som finns inom samhällsvetenskapliga studier (Bergström & Boréus, 2012, s. 30-33).

4. Resultat

Följande kapitel redogör för undersökningens resultat. Det empiriska materialet analyseras utifrån den funktionella dimensionen samt europeiseringsdimensionen. Respektive debatt analyseras för sig. Regeringspartiernas åsikter analyseras inte genom analysdimensionerna eftersom det är oppositionspartiernas inställning och åsikter till deras ståndpunkter som analyseras och är relevanta för analysen i undersökningen. Däremot redogörs för regeringspartiernas ståndpunkter, i relation till EU-kommissionens (*kommissionen* härifrån) förslag, eftersom de är utgångspunkten i debatten.

4.1 Debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet

I debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet har Alliansen (Centerpartiet, Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna) åsikter i samma linje och framställer således en gemensam avvikande mening. Däremot uttalar sig ledamöter från respektive partier var för sig vilket framgår av resultatet nedan.

4.1.1 Regeringspartiernas ståndpunkter (Socialdemokraterna och Miljöpartiet)

Den 7/4 2016 redogör arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S) i Arbetsmarknadsutskottet för regeringens preliminära ståndpunkt om kommissionens förslag till ändring av utstationeringsdirektivet. En viktig målsättning för regeringen är att arbetstagare från andra länder ska erhålla samma arbets- och anställningsvillkor som inhemska arbetstagare. Parallellt ska EU:s fria rörlighet respekteras.

Således är regeringen positiva till förslaget om en ändring där kommissionen strävar efter att skapa lika villkor för utstationerade arbetstagare som för inhemska. Samtidigt som förslaget värnar den fria rörligheten av tjänster inom EU (Fakta-PM om EU-förslag, 2015/16:FPM67, 2.1). En väsentlig del av kommissionens förslag till ändring är att begreppet minimilön ska ersättas med lön och andra ersättningar. En omformulering som regeringen ställer sig bakom. Däremot är regeringen mån om att vad detta begrepp innebär ska bestämmas på nationell nivå och respektera medlemsländernas arbetsmarknadsmodeller (Fakta-PM om EU-förslag, 2015/16:FPM67, 2.1). Regeringen ställer sig även bakom ändringar i utstationeringsdirektivet som är kompatibla med EU-rätten. Ändringar som berör bland annat transparens, tidsgränser för utstationering samt obligatorisk likabehandling av utstationerade arbetstagare. Johansson (S) understryker vikten av att de här ändringarna ska vara kompatibla med den svenska arbetsmarknadsmodellen (Fakta-PM om EU-förslag, 2015/16:FPM67, 2.1).

Löpande i debatten vidhåller regeringen att förslaget inte utmanar svenska arbetsmarknadsmodellen (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 52).

Det ska inte vara möjligt för företag att använda lägre löner som en skev konkurrensfördel, därför vill regeringen jobba för lika lön istället för minimilön. Regeringen ställer sig också bakom 24 månaders-gränsen för utstationering som låg som förslag på definition av tidsgräns inför förhandlingarna i Luxemburg den 23/10 2017. En ståndpunkt som motiveras av att arbetstagare vanligtvis bara är utstationerade fyra till sex månader i Sverige (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 19).

4.1.2 Vänsterpartiet

Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringens ståndpunkt. Förvisso med ett par invändningar. I ett anförande säger Jens Holm (V) ”Vänsterpartiet tycker det kan vara bra att göra en översyn. Situationen, så som den är idag, är inte riktigt bra” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 46) och syftar då till en översyn av utstationeringsdirektivet. Holm (V) säger i samma anförande att ändringens primära syfte måste vara att förbättra villkoren för utstationerade arbetstagare vilket stämmer överens med regeringens ståndpunkt. Holms (V) citat indikerar att Vänsterpartiet placerar sig nära avpolitisering längs med den funktionella dimensionen, däremot inte längs ut vid fullständig avpolitisering eftersom partiet har ett par invändningar.

Vänsterpartiet menar att det inte är tillräckligt med en revidering av utstationeringsdirektivet utan vill fortfarande se regeringen jobba för ett socialt protokoll¹⁴ (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 22). Holm (V) uttalar sig enligt följande i ett anförande:

Den fria rörligheten är något väldigt bra, och vi ska verkligen värna den. Det är bra att vi kan arbeta i olika länder, men en självklar princip borde då råda: Det ska vara samma lön och samma villkor för samma arbete. Därför är ett socialt protokoll så viktigt, Stefan Löfven (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:51, §1 anf. 11).

Några rader ned i samma anförande fortsätter Holm (V):

Nu ser vi ett nytt EU, oavsett vad vi tycker om den uppkomna situationen, och vi har en historisk möjlighet till reformer. En bättre möjlighet kommer helt enkelt inte att ges. Därför vill jag att Stefan Löfven lyfter upp frågan om att ett socialt protokoll ska föras in i EU:s fördrag. Det ska där anges att vi självklart ska ha fri rörlighet men att samma regler och samma löner ska gälla för samma arbete (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:51, §1 anf. 11).

Det här uttalandet indikerar att Vänsterpartiet framför opposition mot låga ambitioner. Att det Sociala Protokollet är mer ambitiöst bekräftar Löfven (S) längre ned:

Jag tycker att det är fullt rimligt att man får göra det, men jag vill understryka att det inte är läge att börja med en fördragsförändring och säga att vi ska ha ett socialt protokoll också. Då får vi en lång diskussion som jag med säkerhet vet inte skulle leda någonvart just nu. Jag tar mig hellre an utstationeringsdirektivet och ser till att det blir bättre. Vi har fått ett bättre förslag nu. Om vi kan samarbeta och se till att utstationeringsdirektivet blir verklighet har vi kommit en bit på väg. Det är konkret handling här och nu (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:51, §1 anf. 14).

---

¹⁴ Ett socialt protokoll syftar till att skapa balans mellan EU:s ekonomiska friheter och arbetstagare rättigheter (LO, 2017). För att läsa mer, se: http://www.lo.se/start/pressmeddelanden/socialdemokraterna_och_lo_kraver_socialt_protokoll_i_eu_for_trygga_jobb

Ytterligare invändningar från Vänsterpartiet handlar om tidsgränsen på 24 månader. I ett anförande säger Holm (V): ”Det kan vara bra att tidsgränsen för utstationering definieras. Det blir i så fall två år. Jag tycker ärligt talat att det låter som en lång period. Det handlar ju ändå om tillfälliga utstationeringar” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 46). Den här kritiken är inte helt lätt att placera utifrån de olika typerna av opposition. Närmast går citatet emellertid i linje med opposition mot detaljer eftersom det varken riktas kritik mot låga ambitioner, regeringens tillvägagångssätt eller överstatlighet. Snarare kritiseras detaljer i regeringens förhandlingsupplägg.

I ett anförande belyser Holm (V) problematiken med lönedumpningen i Europa (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 46). Något Holm (V) menar är ett resultat av EU:s politik där EU ett flertal gånger, på domstolsnivå, ifrågasatt nationella regelverk och kollektivavtal. I diskussionen om direktivets rättsliga grund är Vänsterpartiet måna om att fastställa den för att inte riskera att EU-domstolen avgör och fler *Lavalliknande domar*¹⁵ kommer till stånd (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 46). Vänsterpartiets grundläggande åsikter går i linje med regeringens men partiet är genomgående tydliga med att beslutsrätten *inte* får falla i händerna på EU-domstolen för att inte riskera att den svenska arbetsmarknadsmodellen återigen underordnas EU:s fria rörlighet. Partiet sätter sig uttryckligen inte i opposition mot regeringen vilket gör det svårt att kategorisera åsikter till nationella/EU-kritiska alternativ i den här sakfrågan. Det verkar närmast som att Vänsterpartiet är oroliga för eventuella risker och vill påminna regeringspartierna om att EU inte får ges ytterligare befogenheter. Det innebär emellertid inte att de avvisar regeringens ståndpunkt som allt för överstatlig.

4.1.3 Allianspartierna

Inledningsvis säger Alliansen, i deras avvikande mening, att de opponerar sig mot förslaget om förändringar i utstationeringsdirektivet (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:47, §1 anf. 6). Längre ned i partiernas avvikande mening skriver de följande:

---

¹⁵ I en debattartikel i Aftonbladet skriver Ylva Johansson (S) och Marie Granlund (S) (2015, 16 mars) följande: ”I Laval-fallet 2007 slog EU-domstolen fast att fackliga krav på likabehandling av arbetstagare var ett hinder för den fria rörligheten och stred mot EU:s utstationeringsdirektiv. Domen var ett angrepp på den svenska kollektivavtalsmodellen, konflikträtten och den fria förhandlingsrätten” (Johansson & Granlund, 2015, 16 mars).

I syfte att förbättra tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet antogs 2014 ett tillämpningsdirektiv. Tidsfristen för medlemsstaterna att införliva detta i sin nationella lagstiftning löpte ut i mitten av 2016, och för Sveriges del har dessa regler inte trätt i kraft ännu. Vi anser att detta är ett viktigt steg som kan bidra till förbättringar för alla parter, varför prioriteringen borde vara att få nya regler på plats. Innan dessa regler implementerats och utvärderats bör inte utstationeringsdirektivet öppnas för en revidering. Detta bör vara regeringens linje i förhandlingarna (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:47, §1 anf. 6).

Allianspartierna menar därtill att källan till social dumpning snarare ligger hos arbetsgivarna än i utstationeringsdirektivets innehåll. I ett anförande säger ledamot Désirée Pethrus (KD) att det handlar om att bekämpa de arbetsgivare som inte följer existerande regelverk kring regler mot dumpning av löner. En förändring av utstationeringsdirektivet på det sätt som regeringen ställer sig bakom, menar Pethrus (KD), snarare kommer bistå med krångel än förbättringar på arbetsmarknaden (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 51). Det är tydligt att allianspartierna sätter sig emot regeringens ståndpunkter. Ovannämnda uttalanden och citat faller inom ramen för principiell opposition längs den funktionella dimensionen. Allianspartiernas ingångsvärde i debatten är att de vill se tilläggsdirektivet implementeras i första hand innan några ändringar i utstationeringsdirektivet görs (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 41). Således går allianspartiernas åsikter också i linje med fullständig politisering.

I ett flertal anföranden uttalar sig allianspartierna kring olika formuleringar och ordval i regeringens ståndpunkt. Kritiken berör främst begreppet ersättning och vad det innebär samt kan tänkas få för konsekvenser. I såväl ett anförande från Christian Holm Barenfeld (M) som i allianspartiernas gemensamma avvikande mening uttrycks oro för begreppet ersättning. Allianspartierna tvivlar på att begreppet ersättning nödvändigtvis innebär lika lön (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 18). Sist men inte minst ställer sig Alliansen kritiska till tidsgränsen för utstationering på 24 månader. I ett anförande talar Holm Barenfeld (M) å Alliansens vägnar och säger följande:

Vad gäller regeln om 24 månader tycker vi att det är för kort tid. Vi tror att det kan ställa till problem på stora delar av arbetsmarknaden. Vi har ett stort behov av att folk kommer hit och arbetar, inte minst i byggsektorn och i andra stora infrastrukturprojekt. Dessa projekt tar ofta längre tid än 24 månader, vilket gör det problematiskt för marknaden (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 18).

Kritiken mot begreppet ersättning går, till mångt och mycket, i linje med opposition mot detaljer eftersom det riktas kritik mot formuleringar i regeringens ståndpunkter och förhandlingsposition. Kritiken mot tidsgränsen är, som i fallet med Vänsterpartiet, svår att tyda som renodlad opposition mot detaljer. Med med samma motiv som för Vänsterpartiets kritik förefaller det rimligt att tolka det som opposition mot detaljer.

I ett anförande uttrycks oro för vilka konsekvenser som kan uppstå av att samtliga kollektivavtal och ersättningsnivåer ska publiceras. I samma anförande uttalar sig Christian Holm Barenfeld (M), å allianspartiernas vägnar: ”Alliansen har hävdat att vi inte tror att detta fungerar bra i den svenska kontexten och att det kommer skapa osäkerhet” (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 18). Några rader längre ner, i samma anförande, säger Holm Barenfeld (M):

*Vad blir konsekvenserna för den svenska modellen om samtliga kollektivavtal och ersättningsnivåer på svensk arbetsmarknad ska publiceras?
I den svenska modellen är det ju de olika parterna som förfogar över sina avtal, och det förstår jag inte ska gälla framgent (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:7, §2 anf. 18).*

Allianspartierna ställer sig även frågande till regeringens analys om att direktivändringens rådande innehåll (för tidpunkten 9/6-2017) inte kommer påverka den svenska modellen. Det med anledning av att partierna tycker att ändringarna i utstationeringsdirektivet resulterar i att mycket kommer regleras på ett sätt som inte är likt hur det brukar regleras (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 45). Den här typen av kritik från allianspartierna placerar sig i kategorin nationella/EU-kritiska alternativ längs med europeiseringsdimensionen. Eftersom att allianspartierna menar att förslaget om en revidering också utmanar den fria rörligheten ser partierna stora risker för EU:s konkurrenskraft:

Det kan i sin tur hämma kompetensförsörjningen och bidra till ett sämre utbud med mindre konkurrenskraftiga priser. Ytterst bidrar det till att försämra EU:s konkurrenskraft i en tid då vi står inför stora ekonomiska utmaningar och reformbehov i medlemsstaterna och därtill utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:47, §1 anf. 6).

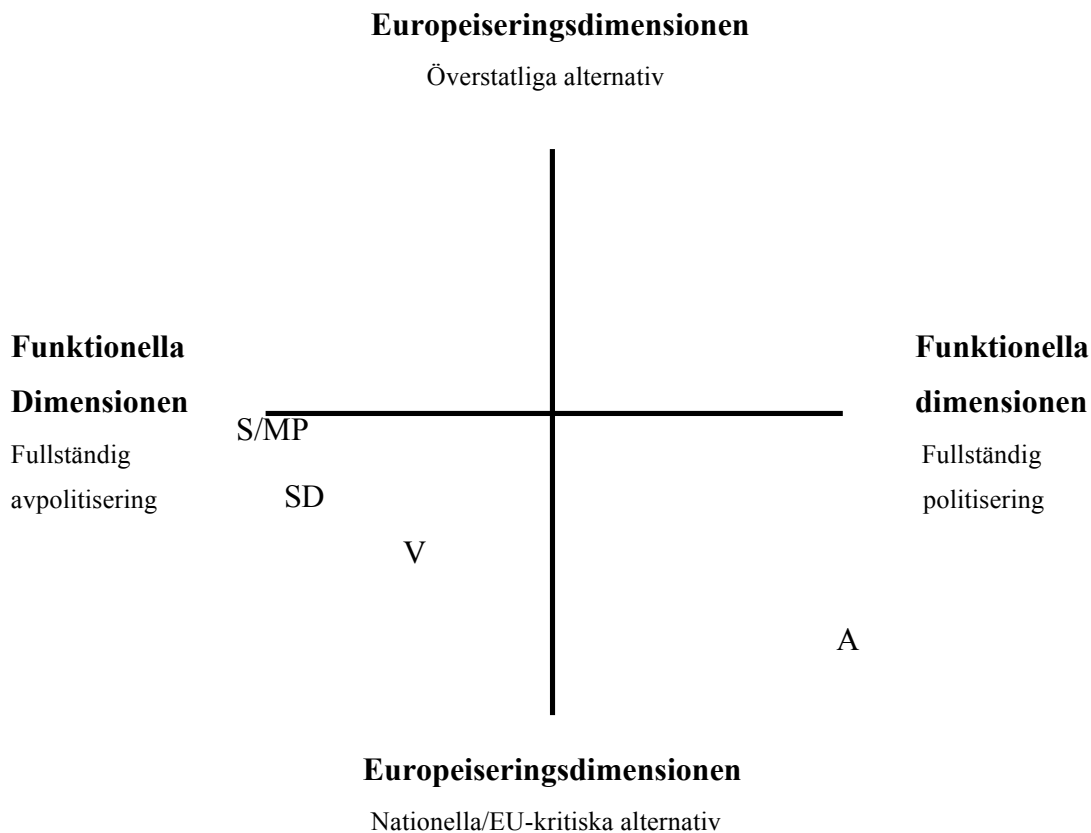
Den här typen av resonemang är svår att tyda med bakgrund av att allianspartierna annars ställer sig bakom nationella/EU-kritiska alternativ i den här frågan. Allianspartierna värnar här om EU:s fria rörlighet för tjänster och menar att ändringen av utstationeringsdirektivet hotar denna samtidigt som partierna i tidigare citat hävdar att den svenska modellen och nationella principer utmanas. Citatet placerar sig inte i kategorin nationella/EU-kritiska alternativ längs europeiseringsdimensionen, men inte heller i kategorin överstatliga alternativ eftersom partierna frekvent hävdar att ändringen av direktivet utmanar den svenska modellen. Partierna är således rätt svårplacerade men ser man till åsikterna i debatten i sin helhet råder det inte många tvivel att allianspartierna tycker att det är fel att låta EU hantera det som ändringen innebär.

4.1.4 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna är kortfattade i den här debatten. I ett anförande säger Sven-Olof Sällström (SD) ”Vi delar regeringens åsikt att det behövs förändringar på utstationeringsområdet. Vi har också ställt oss bakom det tidigare ” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:15, §5 anf. 204). Det här citatet visar att mellan Sverigedemokraterna och regeringen, i den här sakfrågan, råder det avpolitisering snarare än politisering. I specifikt den här sakfrågan uttrycks inte heller några nationella/EU-kritiska alternativ från Sverigedemokraterna. Även om partiet vid andra tillfällen uttrycker sig skeptiska till att EU beblandar sig med arbetsmarknadspolitiska frågor (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:47, §1 anf. 30).

Det empiriska resultatet för hur de olika oppositionspartierna förhåller sig till regeringspartiernas ståndpunkter i debatten, utifrån de två analysdimensionerna, går att illustrera enligt figur 4.1 nedan.

Figur 4.1 Illustrerat resultat för oppositionspartiernas ståndpunkter i relation till regeringspartierna i debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet

Figurkommentar: *Figur 4.1 visar resultatet för oppositionspartiernas ståndpunkter längs de båda dimensionerna i relation till regeringspartierna i debatten om Utstationeringsdirektivet.*

S= Socialdemokraterna, MP = miljöpartiet, SD = Sverigedemokraterna, V= Vänsterpartiet, A = Allianspartierna.

Utifrån figur 4.1 går det dels att utläsa att debatten är politiserad, dels att sakfrågans politiska innehåll driver konflikten snarare än partiernas generella åsikt om EU.

Regeringspartierna är främst utplacerade för att tydliggöra konfliktlinjerna. Även om deras åsikter inte analyseras utifrån dimensionerna eftersom de är utgångspunkten i debatten.

Allianspartiernas placering motiveras av att de helt avvisar regeringspartiernas ståndpunkter och redogör för motstridiga alternativa idéer. Därtill förespråkar partierna nationella/EU-kritiska alternativ i frågan men värnar delvis också om EU:s fria rörlighet och konkurrenskraft.

Sverigedemokraternas placering motiveras av att partiet ställer sig bakom regeringspartiernas ståndpunkter i frågan men de framställer även viss EU-skepsis. Vänsterpartiets placering motiveras av att partiet ställer sig bakom regeringspartiernas åsikter men har ett par invändningar som främst faller inom kritik längs den funktionella dimensionen men även europeiseringsdimensionen.

Sammanfattningsvis visar figuren att det främst råder politisering snarare än avpolitisering. Därtill styrs oppositionspartiernas kritik främst av sakfrågans politiska innehåll eftersom Allianspartiernas, Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas generella åsikt om EU inte motsvarar deras placering i figur 1.4

4.2 Debatten om den Sociala Pelaren för sociala rättigheter

I den här debatten lämnar Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna en gemensam avvikande mening. Partierna uttalar sig emellertid separat under debatten vilket framgår i resultatdelen nedan.

4.2.1 Regeringspartiernas ståndpunkter (Socialdemokraterna och Miljöpartiet)

Den 31/5 2017 lade statsminister Stefan Löfven (S) fram regeringens preliminära ståndpunkt om kommissionens förslag om en Social pelare för sociala rättigheter. Regeringen är positivt inställda till det förslag kommissionen lade fram. Till följd av det ser regeringen en möjlighet ”[...] till ett gemensamt politiskt åtagande som kan bidra till en positiv utveckling i medlemsstaterna” (Fakta-PM om EU-förslag, 2016/17:FPM89, 2.1). Förslaget stämmer i stor utsträckning överens med en av regeringens prioriteringar för europapolitiken: att jobba för ett Europa med jobb och inkluderande tillväxt- ett Europa som baseras på ett samspel mellan tillväxt, sociala framsteg, konkurrenskraft, jämlikhet, solidaritet och jämställdhet (Fakta-PM om EU-förslag, 2016/17:FPM89, 2.1). En viktig punkt för regeringen är att de nationella principerna inom berört politikområde, det arbetsmarknadspolitiska och socialpolitiska, respekteras. Därtill är det viktigt att befogenheterna mellan EU och medlemsstaterna fördelas proportionellt och i enlighet med subsidiaritetsprincipen- besluten skall tas så nära medborgarna som möjligt. Regeringen vill se att EU:s uppföljning av pelaren i första hand sker i form av processer vari medlemsstaternas social- och sysselsättningspolitik samordnas (Fakta-PM om EU-förslag, 2016/17:FPM89, 2.1).

Ylva Johansson (S) säger i ett anförande vid ett senare skede i debatten att Sociala pelaren ska leda till uppåtgående konvergens, medlemsländer som har låga nivåer av sociala villkor ska lyftas utan att länder som ligger i framkant ska stoppas (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 130). Innan det slutgiltiga förslaget och den preliminära ståndpunkten lades fram kom den Sociala pelaren för sociala rättigheter upp i EU-nämnden vid ett flertal tillfällen. I juni 2016 säger Löfven (S) i ett anförande att, med respekt för EU:s kompetens, tycker han ändå det är viktigt att EU kan ge social trygghet till medlemsländernas medborgare (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:52, §1 anf. 6). I september 2016 betonar Löfven (S) vikten av sambandet mellan tillväxt och sociala villkor, där Sverige är närmast ett praktexempel vars historia visar att det går att upprätthålla ekonomisk tillväxt och samtidigt måna om sociala villkor (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 7). Vid flera tillfällen i debatten uppmärksammar Löfven (S) övriga riksdagspartier att pelaren inte handlar om mer överstatlighet, utan är en gemensam utgångspunkt. Löfven (S) uttrycker sig enligt följande i EU-nämnden i september 2016: ”Vi ska fokusera på det vi ska göra, inte skapa nya mandat eller fördragsförändringar. Vi ska se till att människor kommer i arbete” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 7).

En dag efter Löfvéns (S) uttalande säger EU- och handelsminister Ann Lindes (S) statssekreterare Oscar Stenström att pelaren handlar om de förväntningar vi har på medlemsstaterna i vår gemensamma union. Stenström menar att det ska råda samma förmåner oavsett om man pluggar eller jobbar i sitt hemland eller i ett annat EU-land (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:2, §1 anf. 55). Några dagar efter kommissionens meddelande om att förslaget säger Löfvén (S) att en anledning till de problem som EU konfronterar idag är just misstro från medborgarna som grundar sig i att medborgarna uppfattar EU:s sociala dimension som obefintlig. Pelaren handlar om att respektive medlemsstater tänker till kring hur de kan skapa bättre sociala villkor för sina medborgare (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:34, §1 anf. 18).

4.2.2 Vänsterpartiet

Karaktären på Vänsterpartiets åsikter i den här debatten påminner om den i debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet. Holm (V) säger följande i ett anförande:

Man ska hjälpa andra att lyfta sina nivåer. Hade vi till exempel haft ett socialt protokoll hade det betytt att de som kommer hit till Sverige och erbjuder sina tjänster måste följa svensk arbetsmarknadslagstiftning och överenskommelser. Därför tycker vi att fokus egentligen borde ligga på att driva frågan om ett socialt protokoll (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 124).

Några rader längre ner i samma anförande fortsätter Holm (V):

Nu är en social pelare uppe för diskussion och längre fram för beslut. Då tycker vi ändå att regeringens hållning är bra. Man driver på åt rätt håll, och man vill inte ge EU några nya befogenheter. Det tycker vi är viktigt (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 124).

Holms (V) uttalande visar att Vänsterpartiets åsikter i huvudsak går i linje med regeringspartiernas även i den här debatten. Vilket således stämmer överens med definitionen av avpolitisering, men fortfarande inte fullständig avpolitisering. Partiet understryker ännu en gång vikten av att EU inte ska ges några nya befogenheter. Om än de är i linje med regeringens ståndpunkter går det att tolka det till en EU-kritisk hållning vilket inte är en hemlighet att Vänsterpartiet generellt besitter. Dock ställer sig partiet bakom regeringen i den här frågan och det handlar alltså inte om att Vänsterpartiet kritiserar regeringen ståndpunkt för att vara överstatlig. Däremot understryker inte Liberalerna, som också ställer sig bakom regeringen, vikten av att EU inte ges några nya befogenheter på samma sätt som Vänsterpartiet. Citatet ovan indikerar också att Vänsterpartiet vill se ett socialt protokoll. Den här typen av argumentation går närmast i linje med opposition mot låga ambitioner. Ytterligare invändningar från Vänsterpartiet handlar om formuleringar i regeringens ståndpunkt. Holm (V) uttrycker sig enligt följande:

Det finns en del formuleringar i det underlag som vi har fått. Man pratar till exempel om att man vill samordna sysselsättnings- och socialpolitik. Man använder just ordet samordna. Jag tycker det är ett olyckligt ordval, för om man samordnar ligger det nära till hands att man ska harmonisera och att man ska göra likadant (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 124).

Holm (V) menar att det är viktigt att inget medlemsland tvingas sänka sina nivåer vilket ordvalet här ovan ger sken av kan ske. Den här typen av invändning stämmer överens med opposition mot detaljer eftersom ordval i regeringens ståndpunkt kritiseras. Jag tolkar också kritiken mot ordvalet som att Vänsterpartiet återigen vill poängtera att EU inte ska ges några nya befogenheter eftersom de kritiserar ett ordval som, enligt partiet, riskerar en harmonisering på EU-nivå. Således innehåller citatet ovan också tendenser till nationella/EU-kritiska alternativ, om än väldigt vaga.

4.2.3 Allianspartierna

Liberalerna ställer sig bakom regeringens ståndpunkt och en Social pelare. Således är de också rätt kortfattade i debatten. Efter att Tina Acketoft (L) säkerställt med Ylva Johansson (S) att inga länder ska tvingas sänka sina nivåer av sociala villkor utan istället ska de länder som har låga nivåer höjas, säger Acketoft (L) följande:

Det här är väl egentligen anledningen till varför Liberalerna ställer sig bakom detta. Här ser vi att vi tillsammans kan hjälpa åt när de länder som inte har skött sig vad det gäller ansvaret för sina medborgare.

Det handlar om att ta det sociala ansvaret som EU faktiskt var menat att ta en gång. Det är inte bara en frihandelszon, utan det är också ett socialt ansvar för varandra. Vi välkomnar det ställningstagande som regeringen har gjort (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:41, §2 anf. 125).

Acketofts (L) uttalande visar att Liberalerna inte framställer någon specifik åsikt för en annan policy utan deras åsikter stämmer överens med regeringspartiernas, vilket också är definitionen för avpolitisering.

Liberalerna framställer ingen specifik åsikt kring EU:s inblandning, till skillnad från Vänsterpartiet, i den här sakfrågan vilket jag tolkar som att de tycker att det förslag som kommissionen lade fram om en europeisk social pelare för sociala rättigheter är rimligt och inte ger EU felaktiga befogenheter.

Det övriga allianspartierna, Centerpartiet (C), Kristdemokraterna (KD) och Moderaterna (M) är däremot skeptiska till den Sociala pelaren och regeringspartiernas positiva inställning till den. I partiernas gemensamma avvikande mening skriver partierna följande:

Mot bakgrund av ovanstående är vi, till skillnad från regeringen, kritiska till inrättandet av en europeisk pelare för sociala rättigheter och vi delar därmed inte heller regeringens ståndpunkt att Sverige ska delta i ett sådant arbete (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 3).

Den bakgrund som det hänvisas till i citatet handlar om att EU håller på att återhämta sig från en av de värsta kriserna rent ekonomiskt på flera årtionden. En kris som har påverkat sysselsättningen och resulterat i fattigdom runt om i Europa. Därtill belyser C, KD och M att det finns ett stort och växande behov av reformer för att Europa ska bli mer konkurrenskraftigt. Ett konkurrenskraftigt Europa är också vad C, KD och M menar skapar tillväxt, välfärd och sysselsättning (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 3). För att skapa ett konkurrenskraftigt EU menar C, KD och M att en Social pelare inte är lösningen utan skriver följande i sin gemensamma avvikande mening: ” Därför behöver den inre marknaden fördjupas och effektiviseras med exempelvis implementeringen av en energiunion och en digital inre marknad” (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 3). Utifrån uttalanden ovan från C, KD och M är det tydligt att partierna avviker från regeringens ståndpunkter och istället förespråkar ett konkurrenskraftigt Europa som uppnås genom implementeringen av en energiunion och en digital inre marknad. Det går i linje med principiell opposition och således politisering längs den funktionella dimensionen. Tolkningen stärks ytterligare av Ulrika Karlssons (M) uttalande i ett anförande. Istället för att prioritera sociala frågor, genom delvis en Social pelare, menar Karlsson (M) att:

[...] tillväxt och jobb nu måste prioriteras i den ekonomiska politiken. Dit kommer vi genom sunda statsfinanser, en bättre fungerande inre marknad, minskad byråkrati, mer frihandel och tro på människans inneboende kraft. Varje EU-land måste bättre ta ansvar för sunda statsfinanser och genomföra viktiga strukturreformer på nationell nivå. Det är när EU:s länder tar ansvar för sina nationella ekonomier som det skapas tillväxt, trygghet och framtidstro (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 4).

Citat ovan indikerar också att det är främst på nationell nivå som lösningen finns för att skapa tillväxt, trygghet och framtidstro vilket faller inom ramen för nationella/EU-kritiska alternativ. Att C, M och KD framställer opposition i linje nationella/EU-kritiska alternativ stärks ytterligare av Désirée Pethrus (KD) uttalande i följande anförande:

Jag såg det första utkastet till den sociala pelaren. Där står det bland annat att alla personer i arbetsför ålder ska ha tillgång till individuell sysselsättning, utbildning, lärlings- och praktikplats inom fyra månader. Jag tycker det är att gå lite för långt. Vi ska lära av varandra och best practice. Men att man ska gå in i sådana här detaljerade överstatliga regleringar är inte någonting som vi tycker att vi kan stödja (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:2, §1 anf. 51).

Pethrus (KD) uttrycker därtill i ett anförande vid ett senare tillfälle att man ställer sig bakom ett socialt och sammanhållet Europa men att det redan finns mycket lagstiftning inom det sociala området (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:26, §3 anf. 50). Regleringar som handlar om just sociala villkor, arbetsmiljö och olika typer av skyddsfrågor, vilka Pethrus (KD) tycker är tillräckliga (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:2, §1 anf. 51). Den sociala pelaren utgör därtill, enligt Pethrus (KD), ett hot mot svenska principer eftersom att pelaren riskerar att undergräva den svenska modellen (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:45, §1 anf. 13). Så sent som i oktober 2017 säger Pethrus (KD) i ett anförande att det verkar som att:

[...] vi ändå går mot en federal stat. Jag uppfattar det som att flera partier här har markerat att de inte vill se en ökad federal stat inom EU. Det känns ibland som att statsministern och regeringen luras in i olika frågor om överstatlighet när de gäller exempelvis de sociala frågorna som kommer upp på sociala toppmötet nästa gång (EU-nämndens uppteckningar, 2017/18:6, §1 anf. 13).

Det råder inga tvivel om att den kritik som framförs här går i linje med nationella/EU-kritiska alternativ. Pethrus (KD) åsikter går också i linje med principiell opposition. Pethrus (KD) framställer en annan inställning till frågan och menar på att medlemsländerna ska fortsätta lära av varandra och jämföra och titta på *best practice*. Även Solveig Zanders (C) uttrycker liknande skepsis i ett anförande : ”De arbetsmarknadspolitiska frågorna är viktiga för oss i Sverige. Vi måste få självständighet i det sammanhanget. Det kan inte vara på det sättet att vi ska anpassa oss på det sociala området inom hela Europa” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 8).

Det är inte bara Pethrus (KD) och Solveig Zanders (C) som förespråkar nationella/EU-kritiska alternativ. I partiernas gemensamma avvikande mening skriver de följande: ”kommissionens förslag om europeisk pelare för sociala rättigheter innebär att en grund skapas för att driva fram lagstiftning som idag inte är EU-gemensam” (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 3). Med det sagt fortlöper partiernas gemensamma avvikande mening enligt följande: ” I huvudsak tillhör dock sociala frågor medlemsländernas kompetens. Förstärkt erfarenhetsutbyte är och bör förbli den främsta samarbetsformen på området” (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 3).

4.2.4 Sverigedemokraterna

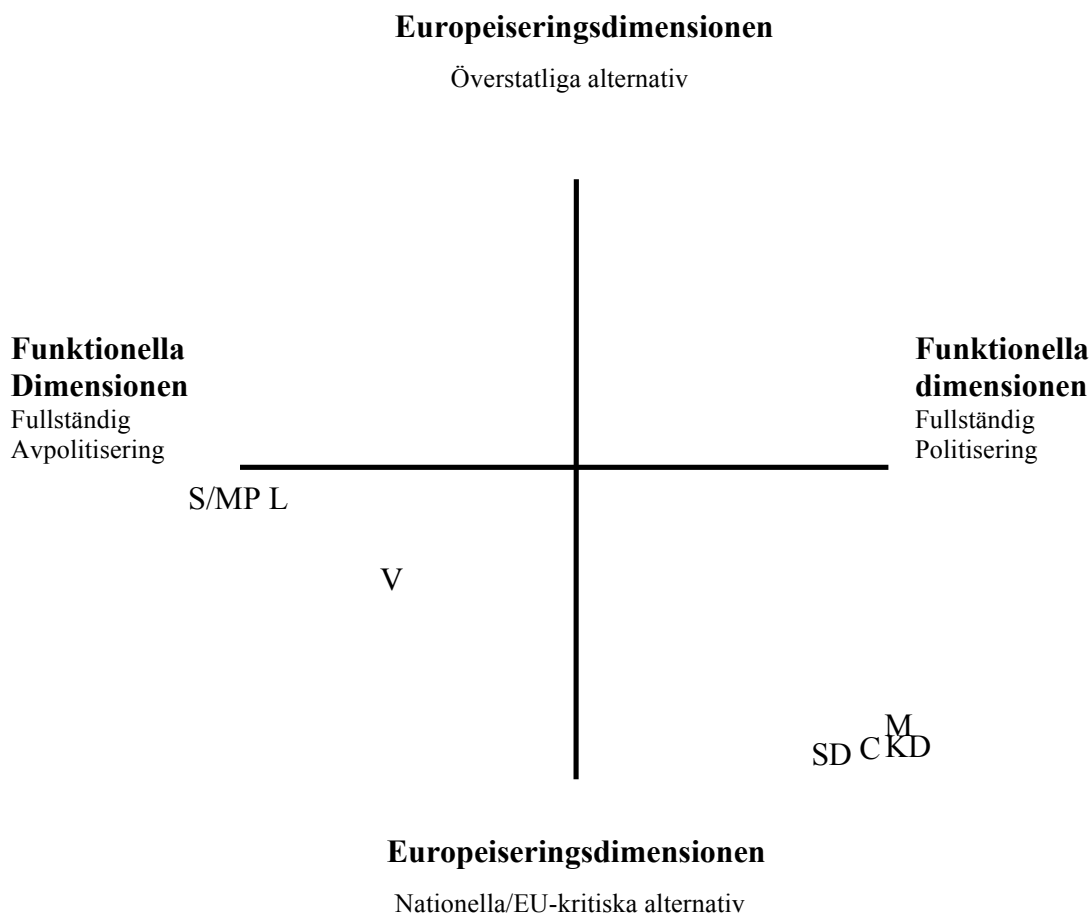
Till skillnad från i debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet där Sverigedemokraterna ställde sig bakom regeringen, förhåller sig partiet i den här debatten kritiska till den Sociala pelaren och regeringens ståndpunkter. Johnny Skalin (SD) säger i ett anförande ”Den sociala pelaren vill vi inte se utvecklas alls” (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 16). Några rader ned i samma anförande säger Skalin (SD):

Den syftar till att skapa ett enhetligt system, vilket även statsministern beskriver fast han säger att det är frivilligt. Vi vet också hur det brukar gå med de frivilliga projekten. De brukar utvecklas, sedan tar man nya steg och skapar institutioner och myndigheter på EU-nivå. För Sveriges del ska vi inte ta den vägen (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:1, §1 anf. 16).

Skalin (SD) erkänner att det finns en rad saker som kan förbättras på den öppna och fria marknaden men att en social pelare är lösningen ställer sig inte partiet bakom.

Sverigedemokraterna uttrycker genomgående i debatten en oro och övertygelse om att vad som till en början ska vara frivilligt och snarare en riktlinje för vardera medlemsland, till slut kommer resultera i standardisering på EU-nivå (EU-nämndens uppteckningar, 2016/17:2, §1 anf. 53). I Sverigedemokraternas avvikande mening skriver partiet: ”Vi tror att de europeiska nationerna är väl skickade att själva, utan pekpinna från EU, bedöma sina ekonomiska möjligheter och prioritera utifrån sina egna behov” (Arbetsmarknadsutskottets protokoll, 2016/17:31, bilaga 4). Samtliga åsikter från Sverigedemokraterna indikerar att de framställer opposition i linje med den Nationella/EU-kritiska kategorin. Kritiken som Sverigedemokraterna uttrycker går även i linje med definitionen av politisering eftersom de helt och hållet avvisar regeringens ståndpunkt. Partiet framställer däremot ingen konkret alternativ policy men i citatet ovan menar Skalin (SD) att länderna är kapabla att prioritera utifrån sina egna behov vilket indikerar att det är så Sverigedemokraterna tycker att processen ska fortskrida. Det empiriska resultat för oppositionspartiernas åsikter i relation till regeringspartiernas i debatten om den sociala pelaren för sociala rättigheter kan illustreras enligt figur 4.2 nedan.

Figur 4.2. Illustrerat resultat för oppositionspartiernas ståndpunkter i relation till regeringspartierna i debatten om den Sociala Pelaren för sociala rättigheter

Figurkommentar: *Figur 4.2 visar resultatet för oppositionspartiernas ståndpunkter i relation till regeringspartierna i debatten om Sociala Pelaren. S= Socialdemokraterna, MP = miljöpartiet, L= Liberalerna, V = Vänsterpartiet, SD = Sverigedemokraterna C = Centerpartiet, M= Moderaterna, KD = Kristdemokraterna. Sistnämnda tre partier placerar sig på samma plats längs med båda dimensionerna.*

Utifrån figur 4.2 ser vi att även den här debatten är politiserad snarare än avpolitiserad samt att oppositionspartiernas åsikter styrs av politikens innehåll. Regeringspartierna är främst utplacerade för att tydliggöra konfliktlinjerna. Även om deras åsikter inte analyseras utifrån dimensionerna eftersom de är utgångspunkten i debatten. Liberalernas placering motiveras av att partiet ställer sig bakom regeringspartierna utan invändningar. Vänsterpartiets placering motiveras av att partiet ställer sig bakom regeringens ståndpunkter men med ett par invändningar som delvis är EU-kritiska.

Centerpartiets, Kristdemokraternas och Moderaternas placering motiveras av att partierna framställer principiell opposition samt kritik i enlighet med nationella/EU-kritiska alternativ. Sverigedemokraternas placering motiveras av att partiet främst framställer opposition i linje med nationella/EU-kritiska alternativ. Partiet avvisar också regeringens ståndpunkter men framställer inga tydliga konkreta policys. Sammanfattningsvis är debatten politiserad. Figur 4.2 ovan indikerar därtill att kritiken främst styrs av politikens innehåll vilket blir extra tydligt eftersom dels Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna är skeptiska till EU i den här sakfrågan, dels har Liberalerna och Sverigedemokraterna ändrat åsikt från förra debatten vilket indikerar att det politiska innehållet styr.

5. Slutsatser och analys utifrån teoretiskt ramverk

Följande kapitel redogör för svaren på de två specificerade frågorna vilka i sin tur gör det möjligt att besvara den övergripande frågan. Därefter analyseras svaren utifrån det teoretiska ramverket.

Det ena specificerade frågan lyder enligt följande: *Råder det avpolitisering eller politisering i arbetsmarknads- och socialpolitiska frågor mellan regeringspartierna och oppositionspartierna i EU-nämnden ?*

Studiens empiriska resultat indikerar att när social – och arbetsmarknadspolitiska frågor diskuteras i EU-nämnden råder det politisering. Båda debatterna karaktäriseras främst av motstridiga policys och idéer samt att de flesta oppositionspartier avvisar regeringspartiernas åsikter. Även om det inte alltid är samma oppositionspartier i respektive debatter som framställer kritik. Den andra specificerade frågan lyder enligt följande:

Drivs eventuell opposition i EU-nämnden på av sakfrågans politiska innehåll eller av åsikter om EU-systemet som sådant?

Studiens empiriska resultat indikerar att konflikterna snarare drivs på av sakfrågans innehåll än partiernas generella åsikter om EU-systemet. Det är tydligt med tanke på att allianspartierna som generellt är positiva till EU framställer EU-kritisk opposition i båda debatterna (förutom Liberalerna i debatten om Sociala pelaren). Därtill är de två EU-kritiska partierna Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna positivt inställda och för inte mycket opposition i EU-kritisk anda (med undantag för Sverigedemokraterna i debatten om Sociala Pelaren). Liberalerna respektive Sverigedemokraterna likadant i debatterna vilket också indikerar att politikens innehåll styr åsikterna mer än partiernas åsikter om EU-systemet som sådant.

Svaren här ovan gör det möjligt att besvara den övergripande frågeställningen:

Hur ter sig konfliktlinjerna mellan riksdagspartierna i EU-nämnden inom social- och arbetsmarknadspolitik?

Konfliktlinjerna i debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet är påtagliga och visar en tydlig uppdelning med regeringspartierna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna på ena sidan och Allianspartierna på den andra. I debatten om den sociala pelaren är uppdelningen annorlunda – regeringspartierna, Vänsterpartiet och Liberalerna på ena sidan och resterande allianspartier och Sverigedemokraterna på andra sidan. Oberoende av vilken debatt präglas konflikterna av politikens innehåll och sakfrågan snarare än oppositionspartiernas generella åsikter om EU.

Det empiriska resultatet från båda debatterna närmar sig den del av forskningen om europeisering och nationella partier som dels menar att EU-frågor snarare politiseras än avpolitiseras i den nationella politiken, dels att konflikter drivs av politikens innehåll (se Hix 2008; Van der Eijk & Franklin, 2004, Marks & Wilson, 2000, Kriesi 2016). Resultatet utmanar dels Mairs (2007) teori om partikartellisering, dels att den opposition som förekommer främst riktas mot EU-systemet *per se* och kommer från uttalat EU-skeptiska partier. Likväl utmanas Scharpfs (2010) argument att välfärdspolitiska konflikter partierna emellan urholkas. Även Lindvall och Rothsteins (2006) uppfattning om att den svenska politiken är specifikt utsatt för partikartellisering utmanas. Resultatet indikerar att Kriesis (2016) förväntan om att EU-skeptiska partier väntas ta mer plats och därmed inte endast föra fram kritik mot EU är rimlig. Vidare stärker resultatet Van der Eijks & Franklins (2004) resonemang om att unionens utveckling resulterar i att EU-frågor politiseras i medlemsstaternas nationella politik, eftersom det följer upp Loxbos (2014) resultat. Således går det närmast att vidhålla att det råder politisering i de här frågorna även för perioden efter hans undersökning. Resultatets likheter med Loxbos (2014) resultat stärker ytterligare att det närmar sig det ena perspektivet mer än det andra. I synnerhet resultatet för debatten om revideringen av utstationeringsdirektivet har många likheter. Loxbo (2014) fann det sannolikt att rödgröna partierna och Sverigedemokraterna går emot allianspartierna när arbetsmarknadspolitiska frågor diskuteras i EU-nämnden. I den här undersökningen sitter förvisso de rödgröna, förutom Vänsterpartiet, i regeringsposition och allianspartierna i opposition. Likaså Sverigedemokraterna men det gjorde partiet även när Loxbos (2014) undersökning genomfördes.

Det innebär att skiljelinjen inte är mellan regeringspartierna och samtliga oppositionspartier, vilket var fallet när Loxbo (2014) gjorde sin undersökning. Skiljelinjen är emellertid densamma om man ser till vilka partier som är på vardera sida. Det förekommer emellertid alternativa policys från allianspartierna vilket ytterligare indikerar att det är en politiserad debatt. Det var nämligen på grund av avsaknaden av tydliga alternativa policys som Loxbo (2014) inte kunde avvisa tidigare forskning. Resultatet för debatten om den Sociala Pelaren för sociala rättigheter är inte detsamma. Det indikerar emellertid fortfarande att debatten är politiserad och i synnerhet stärker det resultatet att det är sakfrågans innehåll snarare än partiernas generella åsikter om EU som styr.

Sammanfattningsvis är konfliktlinjerna i de här frågorna påtagliga mellan riksdagspartierna i EU-nämnden. Skiljelinjen är inte densamma i båda debatterna men det råder många motstridiga policys och idéer. Det empiriska resultatet utmanar det ena perspektivet med Mair (2007) och Scharpf (2010) i spetsen, men även Lindvall och Rothstein (2006). Istället stärks det andra perspektivet med anledning av att debatterna är politiserade och snarare drivs av sakfrågans innehåll än partiernas generella åsikter om EU *per se*. Som med alla fallstudier bör slutsatsernas räckvidd beaktas. Det här resultatet är inte allmängiltigt för hur samtliga frågor debatteras mellan regeringspartier och oppositionspartier i EU-nämnden. Men resultatet indikerar att konfliktnivån är relativt hög och främst drivs av politikens innehåll. Resultatet är inte heller allmängiltigt för hur det ser ut i alla EU:s medlemsländer. Sverige anses å andra vara ett land med risk för avpolitisering. Att resultatet för den här studien visar det motsatta, politisering, är på så vis intresseväckande.

6. Avslutande diskussion

I inledningen redogjordes för omvälvande händelser som påverkat Europeiska Unionen. Det går att skönja en ny riktning för unionen där medborgarnas sociala villkor prioriteras högre. Studiens resultatet indikerar att EU:s nya riktning, där revideringen av utstationeringsdirektivet och den sociala pelaren är centrala dimensioner, inte tillfredsställer alla partier. Trots att den här studien inte ämnar att *förklara* oppositionspartiernas åsikter i debatterna är Löfvens (S) uttalande intressant i sammanhanget:

”Ibland har vi kanske lite olika uppfattningar om vilka frågor vi tycker EU ska hantera eller inte. Det kan skilja länder, och det kan skilja sig inrikespolitiskt” (EU-nämndens uppteckningar, 2015/16:51, §1 anf. 10). Jag tror partiernas oliklydande åsikter i de här två debatterna går att härleda till det Löfven (S) säger. För att bekräfta detta krävs fler undersökningar som innehåller flera debatter inom andra politikområden samt sker vid ett senare skede när den här nya riktningens väg och innebörd uppdagats tydligare. Exempelvis miljöpolitiken, som inte är lika påverkad av EU:s nya riktning, kanske inte uppvisar lika stark politisering som den här studiens politikområden. Van der Eijk & Franklin (2004) menar emellertid att allt eftersom EU påverkar unionens medborgare mer blir nationella partier tvungna att politisera EU-frågor. Kommissionens ordförande Jean-Claude Junkers vision om ett *medborgarnas Europa* (European Commission, 2017a) indikerar att medborgarna kommer påverkas ytterligare vilket således bör politisera EU-frågor mer. Med det här sagt hade det varit intressant för framtida forskning att följa upp debatterna i EU-nämnden de kommande åren. Inte minst med tanke på EU:s nya färdriktning. Genom att följa upp debatterna i EU-nämnden ges också möjlighet att fastställa ett resultat vars slutsatser har en bredare räckvidd.

Vind i seglen, men vart är vi på väg? Kommer vi, om tio år, tala om de svenska partiernas generella åsikter om EU på ett annat sätt än vi gör idag?

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Källor från internet

Aylott, Nicholas. (2002) "Let's Discuss this Later. Party Responses to Euro-Division in Scandinavia". *Party Politics*, 8(4): 441-461.

<https://doi.org/10.1177/1354068802008004005>

Glencross, Andrew. (2009) "The difficulty of Justifying European Integration as a Consequence of Depoliticization: Evidence from the 2005 French Referendum".

Government and Opposition, 44(3): 243-261.

[doi: 10.1111/j.1477-7053.2009.01287.x]

Johansson, Ylva & Granlund, Marie. (2015) "Så vill vi säkra den svenska modellen".

Aftonbladet. Hämtad 2017-12-14 från,

<https://www.aftonbladet.se/debatt/arbetsmarknad/article20478095.ab>

Kriesi, Hanspeter. (2016) "The politicization of European Integration". *Journal of Common Market Studies*, 4(1): 32-47.

[doi: 10.1111/jcms.12406]

Ladrech, Robert. (2002) "Europeanization and Political Parties. Towards a Framework for Analysis". *Party Politics*, 8(4): 389-403.

<https://doi.org/10.1177/1354068802008004002>

Landsorganisationen i Sverige. (2014) *Socialdemokraterna och LO kräver Socialt Protokoll*.

Stockholm: Landsorganisationen i Sverige (LO).

Tillgänglig:

http://www.lo.se/start/pressmeddelanden/socialdemokraterna_och_lo_kraver_socialt_protokol

[l i eu for trygga jobb](http://www.lo.se/start/pressmeddelanden/socialdemokraterna_och_lo_kraver_socialt_protokol)

Lindvall, Johannes & Rothstein, Bo. (2006) "Sweden: The fall of the Strong State". *Scandinavian Political Studies*, 29(1): 47-63.
[doi: 10.1111/j.1467-9477.2006.00141.x]

Loxbo, Karl. (2014) "Europeisering och kartellisering av nationella partisystem? Förändrade konfliktlinjer mellan partierna i Riksdagens EU-nämnd mellan 1995-2012". *Statsvetenskaplig tidskrift*, 116(1): 123-147.
<http://journals.lub.lu.se/index.php/st/article/view/9828/8304>

Mair, Peter. (2007) "Political Opposition and the European Union". *Government and Opposition*, 42(1): 1-17.
[doi: 10.1111/j.1477-7053.2007.00209.x]

Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2000) "The Past in the Present: A Cleavage Theory of Party Response to European Integration". *British Journal of Political Science*, 30(3): 433-459.
<https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-political-science/article/the-past-in-the-present-a-cleavage-theory-of-party-response-to-european-integration/A58DDEBB3810FA7ED069DFE840E653C6>

Poguntke, Thomas., Aylott, Nicholas., Ladrech, Robert & Luther, Kurt Richard. (2007) "The Europeanisation of national party organisations: A conceptual analysis". *European Journal of Political Research*, 46(6): 747-771.
doi: 10.1111/j.1475-6765.2007.00716.x

Scharpf, Fritz. (2010) "The asymmetry of European Integration, or why the EU cannot be a 'social market economy' ". *Socio-Economic Review*, 8(2): 211-250.
<https://doi.org/10.1093/ser/mwp031>

Offentligt tryck

European Commission, Press Release Database. (2017a) ”Ordförande Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i Unionen 2017” .

Tillgänglig: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_sv.htm Hämtad (2017-12-29)

European Commission, Press Release Database. (2017b) ”EU-kommissionen föreslår en ändring av utstationeringsdirektivet för en fördjupad och rättvisare europeisk arbetsmarknad”.

Tillgänglig: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-466_sv.htm (Hämtad 2017-12-14)

European Commission. (2017c) ”The European Pillar of Social Rights in 20 principles”.

Tillgänglig: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en (Hämtad 2017-12-14)

Sveriges Riksdag. (2017) ”Så arbetar EU-nämnden”.

Tillgänglig: <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/arbetet-i-riksdagen/sa-arbetar-eu-namnden/> (Hämtad 2017-11-30)

Sveriges Riksdag. Arbetsmarknadsutskottets protokoll 2015/16:31.

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/utskottens-protokoll/protokoll-utskottssammantrade-20151631_H3A1AU31p (Hämtad 2017-12-06)

Sveriges Riksdag. *Faktapromemoria om EU-förslag 2015/16:FPM67*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/andring-av-utstationeringsdirektivet_H306FPM67 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *Faktapromemoria om EU-förslag 2016/17 FPM89*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/en-europeisk-pelare-for-sociala-rattigheter_H406FPM89 (Hämtad 2017-12-07)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2015/16:47*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckning/fredagen-den-10-juni-2016_H30A47 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2015/16:51*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/tisdagen-den-28-juni-2016_H30A51 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2015/16:52*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckning/torsdagen-den-30-juni-2016_H30A52 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:1*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/torsdagen-den-15-september-2016_H40A1 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:2*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/fredagen-den-16-september-2016_H40A2 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:15*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckning/fredagen-den-2-december-2016_H40A15 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:26*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/fredagen-den-24-februari-2017_H40A26 Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:34*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckning/fredagen-den-28-april-2017_H40A34 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:41*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/fredagen-den-9-juni-2017_H40A41 (Hämtad 2017-12-01)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2016/17:45*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/onsdagen-den-21-juni-2017_H40A45 (Hämtad 2017-11-30)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2017/18:6*

Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/onsdagen-den-18-oktober-2017_H50A6 (Hämtad 2017-11-30)

Sveriges Riksdag. *EU-nämndens stenografiska uppteckningar 2017/18:7.*

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/eu-namndens-uppteckningar/fredagen-den-20-oktober-2017_H50A7 (Hämtad 2017-11-30)

Litteratur

Aylott, Nicholas., Blomgren, Magnus & Bergman, Torbjörn. (2013) *Political Parties in Multi-Level Polities – The Nordic Countries Compared*. Basingstoke/New York: Palgrave Macmillan.

Bartolini, Stefano. (2005) *Restructuring Europe. Centre Formation, System Building, and Political Structuring Between the Nation State and the European Union*. Oxford: Oxford University Press.

Beckman, Ludvig. (2007) *Grundbok i idéanalys – det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus Förlag.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2012) ”Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys”, i G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (s. 13-48). Lund: Studentlitteratur AB.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2012) ”Idé- och ideologianalys”, i G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (s. 139-177). Lund: Studentlitteratur AB.

Esaiasson, Peter., Giljam, Mikael., Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2012) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Hegeland, Hans. (2006) *Nationell EU-parlamentarism – Riksdagens arbete med EU-frågorna*. Stockholm: Santérus Förlag.

Hix, Simon. (2008) *What's Wrong with the European Union and how to fix it*. London: Sage.

Van der Eijk, Cees & Franklin, Mark N. (2004) ”Potential for contestation on European Matters at National Elections in Europe”, in G. Marks & M.R Steenbergen (Ed.), *European Integration and Political Conflict* (s. 32-50). Cambridge: Cambridge University Press.